U. B. BERGEN
Ms. 185 b

2det Hefte

Historisk-Antiquarisk Optegnelser
i Vatne Sogn, af

Peder Tjølling

1886.

U. B. BERGEN
Ms. 185 b

P. Bykov

Historiske Optegnelser
af Peder Hjelmeg.
2den Hefte
Vatne Sogn.

Vatne Gaard, hvor af Sognet er benævnt, er en af de Gaarde, der efter ab Sandsynlighed, meget tidlig har været opdyrket til Bolig og Dyrkning under gaarde; den er af de fordrevne Skrøder er ofte Kald efter denne Gaard, som Kunne med Billighed for=udsætte, som sandsynligt, at Vatne Gaard var bebygt ide 11te Aarhundrede, da Kong Haakon den Gode lod Landets Overhoved indbede i Skibsrider. Gaardens Beliggenhed ved det store Vatnevand, hvor en fiskerig Elv udmun=der ved Siden, og ikke 1/8 Mil fra denne, og i øvrigt her en ud=mærket god Beliggenhed, her visnok lovlig en Hjælper til her at opføre sig Hus og grundlegge sin Bopæl. Som meget sandsynligt, var der ogsaa paa den Tid, hvad ogsaa var Tilfældet længst senere, at de store Vider i Vatnedalen, Gaardens Enemærker, var bevoxede med store Furuskove, men hvilke Skatter nu er al=deles skovlose. Foruden den Kongl. Kompetence til Furuvidder, som nuforhiden opmaales af Myren, har man endog store paa=kjøbte Ster i Omegnen af Vatne Gaard, der tyder hen paa, at Skovs=dækket her i Fordetden vorede en Pedestalartikel for denne Gaard.

Navne som: Tingvallen hvor Vandstævnet afholdt, Sommerviene, Sommergrinden, Tallvedegaarden, vestlig for den gamle Kirkegaard, i Vatnes Gaarden, Tallvedegaardens Hedehuse, en af Vatnes Udgaarde, hvor endnu Vidnesbyrd om Skovfogdens Hovedgaard i gamle Dage, i disse Egne. Vatnes Gaards Enemærker mene i gamle Dage have strakt sig til Siden, hvorpaa den i senere Tid opbygte Gaard Elvestad ligger op med sin Bømark, men af disse har vanket Tilfølelse, for man som ældgammelt Bevis, herfor, at Jorden efter det Skibsvrak, hvor Skibet for Vatnes Skibsrede i Sagatiden stod i Havn, har ligget til denne Tid vanket af for ved Siden, disse Gaardes Elvestads Jordvidium, ligesom denne Gaard nedenfor: hvilken Jord med Anledning fik Navn af hvor tilhørte Vatnes Gaard, den Tid Landskyldsatsen i Skibsrede. Gaarden Vatnes hvor ældgammelt vanket Helligegods i den norske Sagatid, og hvis saadanne ligeviss vanket bebaaet af rige og mægtige Beboere, og som Bevis herfor kunde det tjene, at til Bekommelighed for Gaardens Beboere, hvor der disse Gaarder i Christendommens første Tider vanket opført et lidet Husrakel, en Gaardskirke, disse Gaarder, hvilket Rakel senere overgik til en Sognekirke for Vatnes Sogn, (hvorom nedenfor) samt at Gaardens Eiere og Beboere med Tid kun vist at undvige sig for noget Overhøjhedsdomme af Geistligheden, den disse Kun kun eide eller fornet Tiendens Jord i 1 Øg 1 Bdl. i Tiendelien af Gaardens samlede Skyld 11de Øre i Tiendelien. Det er fornemlig meget sandsynligt, at det har vanket det nøje Sagaforhold i Egnen, som ifør har vanket

Mødrene for, at Jeskemandene her skredet ind og taget sig tillagt som Eiendom hin bemeldte 1/4 Ug 1/3 Pd. i Teskerbie i Gaarden Watne, hvor for ogsaa denne Del af bemeldte Gaard, i Opbygnelsen af Jeskygodset for Aar 1582, Kalder "Watne med Elven". Men den øvrige Del af Watne Gaard er bleven Leilendingsgods, her jeg ikke fandt anget, og af Gaardens ældre Beboere her jeg ikke fandt mange noget i de Kilder, som jeg her maatte gjennemgaa med.

Orm Johnson er den første som jeg finder, der har havt sine Watne Gaard. Han nævnes som Lagmand i det Skiøte ifølge som Karl Knudsen i Jeskelv opbygde sine Gaarden Mølnes (Melnes) Aar 1516, og da Orm ved den Leilighed, Rundt at afgive Vidne om hvilken Gaard han sine Søndmøre, der havde tilligget Jeskygodset i bemeldte Karls Fader og Farfaders Tid, forestiller Jeg at Orm ikke selv maatte have været først og sidst her i Egnen, men at sine Watne Gaard i mer end hen aftenen ved det anførte Aar, men have været en gammel Mand, og ifølgelig Rundt afgive Orm sin Fader John have havt sine Gaarden Watne før ham. Orm Son hette ogsaa John, Han skrev sig til Watne i et Skiøte fra Aar 1528, og denne Son maa have været den ældre sine Fader, hvis Son John ældre fra nævnes Aar 1586, som Leilending sine den Del af Watne Gaard som den tilhørte Jeskygodset. (Forbindingsbrevet sine bemeldte Gods til John Sine til Vrå.) Bemeldte John Watnes Son hette ogsaa John. Han nævnes Aar 1591, som Lagmand i en

Aarsleddet mellem Gaarden Tandstjern og Eidsvig. Bemeldte John Watne havde Sønnen Arne Johnsen Watne, og Hennes Søn hedder Lars Arnesen Watne, der igjen havde Sønnerne Ole, Lars og Anders, hvilken Ole blev gift Aar 1711. med en Pige fra Vors Sogn Eidsvold, og Lars gift Aar 1714, som fik Aadsreiedes og samlede Fordelning i Watne, medens de Anders fik Gaarden Watnehougen. Derforuden er der Sandfærdighed for Arne havde en 4de Søn, der hedde Arne, boende paa et Brug i Watne som Leilænding. — I Begyndelsen af forrige Aarhundrede, var Handelsborger Jørgen Hoyer i Christiania Eier af 6 Vogn 1 Bd. i Fiskerlien i Gaarden Watne med Hougen, og under Auktionen efter hans Aar 1747, blev hans Gaard kjøbt af Hr. Hans Jacob Hjort, der var Sognepræst til Ormsrud. Han maatte afstaa hans endnu, tilkjøbte 1 Bdl. 22½ Mark i Fiskerlien i samme Gaard Watne, og dette skjønnes der af, at ifølge Skiftet efter hans, Aar 1758, var hans Del Eier af 6 Vogn 2 Bdl. 22½ Mark i Fiskerlien i Gaarden Watne og Hougen, som ved hans Skifte blev udlagt til en af hans Døtre, nemlig Sebastiane Hjort, gift med Kapitain Nils Aschenbrug.

Hvad Tiden angaaer, blev opført Kirke paa Gaarden Watne hvor jeg ikke fuldkommen angiver; Kun er det, som ovenfor er sagt, mellem Sandfærdighed for, at der maatte tidligt, i de Katholske Tider opprindelig have staaet et Huskapel, hvori en Husprest var for

folden Leilighed sang Messe for de sine Gaarde boende Husfolk
De Tenne Gaard i Den norske Middelalder formodentlig var et samlet
Jordebrug og bebuet af forskjellige Folk, enten af Storbønder eller
af Embedsmænd, og at bemeldte Huskapel har i Analogie med hvad
der her vides Tilfældet paa andre Steder her paa Sondmøre, saavel
som paa andre Steder rundt om i vort Land, at en saadan Gaards-
Kirke, med Tiden har gaaet over til en Sognekirke, efter at der var ble-
vet bestemt Grændser for Kirkesognene. Ligeledes formoder man, at
det omtalte Huskapel paa Vatne, endnu ikke var overgaaet til
Sognekirke for henved Aar 1400, Dermed formoder, at henved denne
Tid flyttedes Kirkerne paa Gaarden Leite i Stettbygden til Gaarden
Skodje, da der ved denne Tid synes at være truffet en bestemtere
Grændse for Sognene. Nu formoder, at henved Aar 1428, benævnes
baade Skodje og Vatne Kirkesogne, saa at altsaa Bolls Jordebog: fil-
jelig her Vatne Huskapel overgaaet til Sognekirke en vis Tid
før Aar 1428. En Udvidelse eller en Tilbygning til Vatne Ka-
pel maa dog have fundet Sted henved Aar 1428, for at samme Rande
længere til Sognekirke, og herfor har man Bevis, hvad jeg i min
Folkesaga 1ste Samling Pag 13, her fortalt om den saakaldte Hr.
Krag Kirketbygger, nemlig, at han under Nedbrydt, ved at ombygge
eller at tilbygge Vatne Kirke, blev han ved Ungdommelig Kaarskab
til et Barns Død, o. s. v. — blev Hr. Krag paalagt som Bøder, at
rydde en Gaard og derpaa at gjøre nødig Udredsle til Kongen, Kirke
og Prest, og da herved Dl. valgte han at Sotterbred, som efter

hem blev Ridder Krag-Jotter, som den endnu Ridder, og er den beliggende
øverst oppe i Watnedalen. — Nu fortæller de gamles Optegnelser,
(Aslak Bolts Jordebog) at en Arne Eirikson boende paa Gaarden Store
Ilgenstein i Vennesla Vatne Sogn, henved Aar 1428, gav til Erkebi-
skoprestolen i Nidaros, for Sjælemesser for sig og Familie, eiendelene sin
paaboende Gaard Store Ilgenstein, men ogsaa en Ødegaard som Ridder Kr.
Ler, som vi Rammere ikke Kan finde, men ingen anden, end den Jotter, som Hr.
Krag senere optog som Borter, og som efter dem blev Ridder Krag-Jotter. —
Og da ligger den Tanke nær at antage, at ved den Tid hin Gave af Arne Ein-
fon skedde, havde hin Ødegaard Jotter, endnu ikke faaet Navnet Krag-
Jotter efter sin Ejdsvigermand Hr. Krag, og følgelig havde Hr. Krag da en-
nu ikke paabegyndt Ombygningen eller Udvidelsen af Vatnes Gaard-Kirke
til at benytte som Sognekirke, men at indtil den Tid, havde Skaperen, i
sin aandelige Tilstand vaaret bengttet til mesterlig Kirke. —
Der er ogsaa en anden Omstændighed tilstede, som kunde være af vægtigt
Moment for, at Vatne Kirke ei Kan have vaaret opført forend
henved Aar 1428, og det er den Omstændighed, at Kirken er saa lidet saa
fordegods, i Forhold til de andre Kirker paa Sønderø. Et paafaldt
Misforhold tyder ligeoverfor paa, at Kirken ei maa have vaaret opført
for end ved den ovenfor anførte Tid, Helgenernes Dag og Lysten hos
Almuen, at yde Gaver til Kirker, betydelig havde tiltaget sig paa. —
Man ved ikke engang bestemt, til hvilken Helgen Vatne Kirke
har vaaret indviet, da den skal i gamle Breve Ridder blevet Vatne
Kirke, og haard Hr: Strøms Hypotheser engang, at den maaske i

i et gammelt Brev fra Aar 1589, for Marie Kirke, vil jeg fra-
rede tro, at ved Marie Kirke i hint Brev, skal menes Kirken
eller Kapellet paa Gaarden Marieæ i Jerslev i Ostre Sønderherred;
men da der endnu paa Hr. Strøms Tid, herved Aar 1760, var i Berg i
Vatne Kirke et gammelt Mariebillede af Træ, malet og forgyldt, 2½
Alen høit, antog allerede Hr. Strøm, at Kirken rimelig maatte have
været indviet til Jomfru Marie. Derhen og paa vort opfattet over
Korbuen i Vatne Kirke et Christusbillede af Bronze, stærkt forgyldt
paa forestillede Frelseren paa Korset med rette Ben, og som man af den
Omstændighed antager, at være fra det 12te Aarhundrede. Man kommer
vist ikke denne Sagn nærmere, end at antage, at Hus Kapellet paa Vatne
hvor vorebaaret som Gaards Kirke i Christendommens første Tider, og var
indviet til den hellige Christ, og at hint Christusbillede var opsat i Ka-
pellet som dets Skytspatron; men at Kapellet ved Tilbygning og som
hvad ovenfor er sagt, blev Sognekirke for Vatne Sogn, blev den ind-
viet til Jomfru Marie. Ved at dette Hus Kapel saaledes
voxede til en Sognekirke, bibeholdt man Kapellets oprindelige
Langbygning med dets lille hvælvede Kor, alt af Stenhvælv, og tilføiede
man denne Langbygning følgende Tilbygninger, som vistnok maae være
opførte af den i Sagnet nævnte Hr. Krag. Først en Forlængelse af
hin Langbygning, som endnu er af Kirkens Ydre Aar 1668,
Kaldes "Gamle Kirke", medens af hin Tilbygning Kaldes "Ny Kirken", og som
jeg vil Kalde Kirkens Skib. Til denne Langbygning føiedes paa sam-
me Tid 3de paa Kalde Kors, hvoraf et mod Øst, et mod Vest og det

3de mod Nord. Ex hvors af disse Kors var 7 Alen lange og 8 Alen brede, dog er der Sandsynlighed for, at et af disse Kors har været længere tilligemed end de 2 andre, da det i Aaret 1669 (Rudera) det gamle Kors Kirken selv opsøgte ved den nøgne Tvedelsagtighed et lidet Vaabenhuus mod Vest. Siger til Aar 1592, hvorda Kirken intet Taarn, hvilket man seer af et Brev fra den 5te Juni bemeldte Aar 1592, hvorved en Lavværge i Eidsvig, Skiær i Sandsjord, Knud i Brønnøsund, Samund ibid, Aslak i Gangstad, den vorte Dato vare tilstede fra Vatne Kirkegaard, for fra Almuen Vegne, at besøge et Skjøgemaal fra Stedets Sognepræst Hr. Claus Nilsøn, til Almuen, om ikke Vatne Kirke her i Taarn behøv, ligesom de øvrige Kirker fra Søndmør i henhør nærmest nordre Mørd gav i Gjerdsøe, at fra bemeldte Vatne Kirke i Taarn skal bygges med det førstemuligt. v: fø:. Originalen af dette Brev har jeg indsendt til Museet i Bergen, af Skrivelse min Bevidstløshed. Følgelig var det først, herefter Aar 1598, at der blev opført et Taarn fra Vatne Kirke. Aar 1682 blev der atter opført et nyt, og som det heder, et smukt Taarn over Kirken i stedet for det gamle og uanseligere, som da var nedfaldet. I stedet for at Taarnet stod over den saakaldte "Gamle Kirken", gaves nu det nye Taarn Plads, hvor den nye og gamle Kirke stødte sammen, og hvilede det fra 2de store Stolper inde i Kirken. Taarnet havde en Kobberhatte med en Hane, tillem 4 mindre Spir, hvor med med Jernstænger, Kobberplader og Knapper. Taarnet Rose de 36 Rigsd.

Aar 1692 tilbyggedes Kirkens Vestside ex Qvad, 16 Alen lang og 3 Alen bred. Om Kirken havde stor liggende Qvader aller Gange, Kun ei erfarer. – Kirkens Kor, men i lang Tid have været lidet og unseligt, da mand i længste Tog, havde bibeholdt Kapellets lille Kor. Aar 1702 var Hvelvet i Koret tilnedfalden, som ei mand maatte forbedre dette. Over Alterbordet stod i fritstaaende Skilling det ovenfornævnte Maria billede, som, uvist naar, havde erstat det ovenfornævnte Christusbillede af Bronze, som man paa Flads over Nordvinden Rundt om Alterbordet stod løse Skamler (Stole) hvorpaa Communikanterne knælede. Foruden Alterbordet var fastspigret nyle malede Fjæle (Tavler af Træ) der ligeledes blev af givne til det ældre Fjerdingsex Kapel, til Bygtelse som Altertavler. – Samme Aar 1702, som Hvelvet i Koret fornedredes, fik Kirken atter et nyt Tagverk, som kostede 70 Rigsdr. I Henseende til Kirkens Sammenføining ideres enkelte Dele, men det have været Aarligt Gienstand, efter som ex skeer og idelig Reparationer giøres fornødent. Man seer Aarstallen paa Kirkens ydre Bygningsmure, at der ikke hengaar et Aar, uden et, nu Koret, nu det søndre, nu det nordre Kors maatte stryges sammen til Langbygningen, alt som de have de skiøns seg frem denne; samt, at Langbygningen ofte maatte opstryges efter som den havde sjunket i den løse Jord; og da Kirkens Tag var kostet med Bord (Tiling) der ofte ikke ilde blev tilsat, led Kirken af Drog og Tagdryp, som at den var i ex Aarlig Forfatning, da Kong Friderik den 4de i Aaret 1723, som ex allerhøjeste Maade under Næstved følgte Kirken

til Ole Helgesen Øer og Peder Olesen Tønsfjord, der skeer Almuen Vegn Kjøbte Kirken med hender lille Forbygde for den Sum 228 Rigsd 47 ß. da den var vanskelig, hvorfor Vatne Sogns Almue inden sine Tid samlede nøds til at opføre sig en ny Kirke, hvilket og skeer blev overdraget Aar 1760. Og begyndte ikke skeer Gaarden Vatne, men Kirken blev opført skeer Gaarden Øiguatten, og dette Gang af Tømmer, i Form af et Kors, med et horskeet Kor i Øst og et Vaabenhus i Vest. Kirken indviedes Aar 1761, den 28 Juni, af Provsteist Frost, den gamle Hr: Augustinus Medal fra Borgund, men den blev dog ikke malet indvendig for end i Aaret 1778, og dette Arbeide blev udført af en Maler mester N. E. Brunbux, der gav den en lysblaa Farve med Sikkelskjærer.

Af Kirkens Inventarium, Kar navner: En liden Sølvkalk, som Aar 1691 blev omarbeidet, med et Fiskefod af 5 Lod Sølv. Klangsommelig Tid, havde man benyttet som Alterlysestage i Kirken, den til Husholdningen skeer Vatne bruglige Alterlysestage af Tro, Dreiet og malet, men som siden blev udskiftet 1668 af 2de Lysestager af Tin, og hin Lysestage af Tro, opbevarer hos en Mand i Sogned, nemlig: Ole Ekern. Ogsaa disse Lysestager af Tin, blev Aar 1691 ombytte dog med 2de Koarmede Lysestager af Messing, som endnu er tilstede i Kirken. Foruden den, skeer den catholske Tid, Kirken tilhørende Klokke, der har mugte gamle Bogstaver, den maaleges meget som: Oleus, som mugte skjøgner, hvorefter en Konge skiftes skeer en Throne, til Kirken Aar 1761, en af den berømte Jacob Jonesson Dietz, smukt udskaaret Alterkors, istedet for hins overste

nordre Mariebilede. Den oldste Efterretning man har over Kirkens
lille Jordgods, er fra Aar 1676, og bestod det da af, med nyder Bygsel-
ret af følgende Gaarde: Veiberg i Nordviken af Skyld 1¼ Mark i
Fiskerlien. Lungseth i Watne 1 Vog 2 Bltr. 15 Mark. Birkevold 2 Bltr.
1½ Mark. Telvestad 1 Vog. 12½ Mark. Bakken 1 Bltr. 12 Mark. Øst-
gaard, (eller Watnes Eidsgaard) 1 Vog. – 18 Mark. Grødt – " – 18 Mark.
Helland " – " – 13½ Mark. Hauvik 2 Bltr. 6 Mark. Aurseth 2 Bltr.
1 Mark. Krogsgaard i Romsdal 2 Bltr. 9 Mark i Fiskerlien.
Af ovenbenævnte Jordgods, hører Kirken Bygselret til 8de Vager 17½ Mk.
i Fiskerlien, og af det øvrige bære Landskyldsrettighed. Dersom eiede
Kirken, ifølge dens gamle Regnskaber, 6 Leiekjør og 2 Geder, som
for lang Tid siden vare gaaet tabt for Kirken.
Efter de Watne Kirke, der som ovenfor er sagt, var opført flere Gange.
Den Ødelagte i Aaret 1761, havde staaet der i 107 Aar, og efter at man
i de sidste 40 Aar, tilfulde havde erkjendt, at den var forfalden for Sagnets
tiltagende Folkemængde, besluttede Almuen at opføre sig en ny og mere
rummelig Kirke, mere passende efter Tidens Skik, hvilket ogsaa blev
iværksat Aar 1868, idet at man traf Aftale med en Bygmester Hr:
Olsen i Throndhjem, at han skulde opføre en ny Kirke for Watne
Sogn, for den Sum 4350 Spd., samt, at han selv den gamle Kirke
tilhørende, og dennesamme bragte til Veie, dels ved at følge Kirke-
talle Jordgods, dels ved offentlig Auction flere Aar, og at denne sidste
Sum, at blive endelig regulerende flere Sagnets Matrikulskyld.
Alterkaaben fra den forrige Kirke, tilligemed Almuen fremtidig i den nye

neden af det overforomnævnte Christusbillede af Bronze, blev overladt til Sidste Prest, Hr. Daniel Iver Kierulf til Eie. I Forligsmænds-Jeldebetz Aarsbetninger for 1868 Dag 170, og for 1870 Dag 154, samt for Aar 1880 Dag 59. Til Kirken blev ogsaa indkjøbt en større Klokke, der er støbt i Throndhjem 1867 samt tilligemed den Gamle hænger i Taarnet.

Aar 1868, den 13 December indviedes Watne nye Kirke, af Provst Hr. Knudsen til Borgund i Bispens Paa Kierkelands Vegne, og fulgte hvem de følgende Præster: Hr. Bech i Aalesund, Hr. Kierulf i Skodje, Hr. Dahl i Herkvig, Hr. Prost til Stranden, Hr. Berg i Nordvik og Hr. Ekhoff i Hjørundfjorden.

Endnu et Par Bemærkninger om Gaarden Watne. Paa det Sted hvor Kirken her staaer, paa Kirkegaarden og Syd efter Indhegning omkring, er endnu tydelig, at Liden Kirke ogsaa Vandet, paa en Liden Forhøining, bortvasket for det gamle Gaardsdrag. — Hver af Gaarden Watne, som ovenfor er sagt, igjennem vor hele Sagatid, har været et samlet Fordebrug og bebygd af Kun en Ejendom, hvor Gaarden igjennem Tiderne Delt i 10, Parseller og bebygd af ligesaamange Ejendomme, der endnu for 40 Aar siden, næsten allerede paa Husene staaende ien Klynge paa det gamle Gaardsdrag, i Nærheden af Kirken, men blev siden, ifølge Udskiftning, Udflytning af Husene ogsaa foretaget, saa at kun en Ejendom Hus, nemlig den Gamle Arnegaardens Huse ere tilstaaende paa de gamle Tomter. En af de Ejendomme paa bemeldte Gaard Watne, som fordetsteds

Vedfløtning af sine Heste, var ogsaa Eier af en liden gammel Jenge=
bod paa Gadden, hvori Drengen tog ind, naar han besøgte Vatne Kir=
ke. I Boden fandt Jon Sid, hvorfra Ovn eller Vinduer, langt mindre
Glasruder, men paa Mønevoggen var anbragt en liden „Glug" Hvilke med
et lidet Forskjæl for, og denne Jarnlige Indretning vedvarede lige
lidt efter 1736. Da Peder Dorf Hr: Peder Strøm traf For=
føining og bekostede et lidet Vindue, bestaaende af 4 smaa Ruder af
Glas, der blev sat i Boden ene Langvoggen, og dette lille Vindue er
endnu tilstede i Overværelset i Mandens Vaaningshus, og har det samme
af Vinduerne følgende Indskrift: Hr. Peder Strøm Anno 1736."
Et Par Hundrede Alen i Nord for "Kirkens Toms paa Vatne, er
Jorden bakket Jerdrøi, men naar man finder nogle gamle Vidder,
hvor en af Gaardene, for nogle Aar siden, har opført sine Huse. Dis=
se Bakke Kalder af Almue „Gildebakker", eller Jom den ogsaa ud=
tales som „Gjelbakker". Der er al Sandsynlighed for, at det første Hus
maa være bleven opført ligesaa nær, medens at det endnu er i høieste
Grad bleven forskrækket. Paa dette Sted, hvor muligvis et Hus
strækker sig, i den norske Middelalder havde Byens Sammenkomster;
paa disse bestemte Tider af Aaret, nemlig de saakaldte „Gilder," for
hvilke Gildskaber, som bekjendt, gaves visse Regler og Bestemmel=
ser, ved Skraaen i de saakaldte Gildeskraaer; de saadanne Indretninger
gjaldt som gjensidige Forsikrings=Indretninger i saakaldte Ve=
delags Selskaber, der bestod af mange Medlemmer, enten

penn Person, Kreaturer, Hus eller andre Creaturer, o: s: v: —
At vore Forfædre i dennerke Sagatid, har tilvirket Mejeri sammen
i Watnedalen, beviser den ost, at man her fandt i Jordet hist og her,
store Klumper sammensmeltet Mejeri, især Steder penn benævnte Gel-
derbakker, hvor man fandt endog en Jernklump penn 3/4 Alens Diameter.
Ingen Oldtidsmænder kjender nu inden Watnes Grænds Grændser, den vore
Mænder kroligt Stænd Plads, har bortfeiet alle Mærkværdigheder;
Kun inde penn Watnehalen, lidt ved en Husmandsplads kaldet Hjemmet ligger
liden lav Kjæmhaug, som gammel Tid. Mænder penn den jenere
Tid, har jeg i Forbigaaende, vænset noget: Sømmergrænden, Fuldbord-
egenen ved Skiærgaarden, Fuldbordegenen penn Gaarden Hestehol,
en af Watnes Ytregaarde, Steder, hvor man ved Fald penn Sængbord, der
var bestemt til Vadskibning, og som var skaaren penn Watne Sag i
Sængeaaen i Watnedalen; og neun jeg fuldkjender gjentagen hvad jeg ovenfor har sagt, nemlig: at Sømmeraaen i Watnedalen, Sømmergrænden,
hvor Sømmerkjørslen gik igjennem Watne Grænds Gaardsgaard, samt
almindelig den saakaldte Fendsfjords Sømmerlun i bemeldte Wat-
nedal, som Opslagsted for det Sængsømmer der hængedes i Watne-
dalen, men som blev skaaret til Sængbord penn Fendsfjords Sang, da
man dennang jo et bestemt Begreb havde om Forskjel i de enkelte
de Træsorter der fjældes med, og der dette er undres penn, at disse Træ-
sorter nu, her ex face følsom Mangel penn Træsorter. —
For vel 60 Aar siden, fik jeg af Kjøbmand Hoe en af Opsidderne

jeuw Vatne Gaard, nyde gamle Pergamentbreve, som jeg indsendte til Museet i Bergen. Kun Skade, at mine tagne Afskrifter af samme nu ere af mig forlagte, at jeg ei kan gjensende samme, til mulig Brug ved atnedskrive disse Oplysninger.—

Elvester, fordum Holstad, af Hol, ex Holt, der er Kjendelig i Dagen ligge ovenfor Gaardens Huse. Ifølge den overforvandte gamle Matrikkel fra aar 1667, var Udsæden paa Gaarden Elvester 8 Tønder Korn, og avlede 30 Tønder. Der fandtes paa Gaarden 26 Stort og 2de Heste, og havde Gaarden i gammel Skyld 2 Vager 1 Bth. 12 Mark i Fiskerier. Af Gaardens ældre Eiendere finder jeg nævnt først en Knud Olsen. Denne havde paa Elvester omkring aar 1370, Asbjørn Björn nævnes i de gamle Breve, som jeg her vedfører mig med, 2de Sønner, nemlig: Olaf og Anders, ufhvilken den førstnævnte Olaf, der var ældst og efterfulgte Faderen, havde i Gaarden Kildevigen i Borgunds Sogn, medens den yngre, Anders havde paa Gaarden Elvester. Endskjønt Gaarden Elvestad skadeligt har vanet benificeret under Borgunds Prestebord, havde dog den overforvandte Knud Olsen Skjødningsret til Gaarden, og denne Ret gik over til hans ældste Søn Ole, men da denne havde taget Bosted paa Gaarden Kildevigen, som meldt, følgelig hvor denne sin Ret til Broderen Anders. Dette fremmer af Skjødet, hvorom udstedt af bemeldte Olaf til Broderen Anders, udstedt paa Elvestad, efter Sedvanen. Søndag nest efter hellig Thorsdag aar 1398, og er underskrevet af følgende Vidner: Lavrentius Thorkel Eiuarson i

Leieseter i Eidsvig, Erik fæem Grøtt, Haneheb og John fæem Watne, og Peder fæem Storhaug, at bemeldte Olef Knudson Kildevigen, der følgte sin Broder Anders Knudson, sin eftr Faderen arvede Gjerdning ret til Gaarden Elvestad, og som hun, blev betalt for samme med 1. Ku for 3 Daler, 2 gamle Daler i Penge, 1. spandet Tønde Malt og ½ Pd. Smør og ½ Pd. Ost. I Gjældt Kulder dennevnte Gjødningsret: Gjødning Skik og Arbeide: (: Brændevasmej indstævnt til Mønsted i Bergen :) Bemeldte Anders Knudson Elvestad, mun have vorret en meget belejlig Bondemugnet og tillige en ny Mund fæem Penger og Løsøre, efter Faderens Forhold; thi dervon vidner dommerne Brev fæem sin Side, hvori hun forekommer som den havende Mund. Saaledes forekommer hun i en Auktionsforretning, fæem Aar 1586, den 20de Oktober, udført af Eier i Fensfjorden, Nils Heier fæem Skjørstad, Olef fæem Gjeden, Amund fæem Holmesetten, Thorkel fæem Gamlheim og Gamme i Leggedal, som vare udnevnte af Lagen i Søndmøre Hr. Jørgen Pedersøn, for at gjøre om en billig Forening mellem Gaardene Aur og Elvestad; da Knud Olufvild formene Anders Knudsøn fæem Elvestad, at have og bygde sit Overnelse i Elven, samt at forbjede ham at bruge Kastenot i Elvesjø, men da Gjeldsmændene som Eier af Aus, i Kraft af Mødet ender Forretningen, blev ingen Dom i Sagen afsagt, men Parterne indgik fæem Forlig, til begge Parters Tilfredshed. — Aar 1590, lod bemeldte Anders Knudsøn Elvestad, oplæse et Vidnesbyrd, fæem Watne Kir

Reyuerd, den nordre Sönder efter Pintsdag, efter at Gudstjenesten var ude, af Lougrettesmanden: Lovmand Nils Hansen Hjörstad, Einer i Tendfjorden, Leuritz i Eidsvig, Erik fuen Grötli, Ellend i Drön-nen, Samund i Drönsund, Samund fuen Myklebust, og Knud i Drönsund samt Peder fuen Storheim; der oplyste at sandfærdigt Vrov og Vidnesbyrd var, at Ejendingsrætten til Gaarden Elvestad tilhörte bemeld-te Anders Knudsen Elvestads Forfædre, v:s:v:- Aar 1602, den 18de April vare for-samlede fuen bemeldte Watne Kirkeyuerd, efter at Gudstjenesten var ude, følgende Lougrettesmænd, nemlig: Lovmand Jörker Einersen i Tendfjorden, Erik Olufsen Grytten, Leuritz i Eidsvig, John fuen Watne, Ellend i Drönnen, og Jens Christensen, for hvilken Ingebrigt Olufsen og Hustrue Anne Olafsdatter Ertresvaag fremstod og gjorde bekjendt for den mindre Almue, at dem havde bekommet tilkiende hvo Anders Knudsen Elvestad 11te gamle Gaard, forhvilke dem var bemeld-te Anders Knudsen som Dant 2den Mellemgift sidde i sin paaboende og eiende Gaard Ertresvaag, v:s:v:-. Aar 1604, den 10de Juni, vare i følge Fogd Jörgen Thomassens Ordre, følgende Lougrettesmænd, nemlig: fuen Ski-per Leuritz i Hjortholms Vegne: Lovmanden Jörker i Tendfjorden, Leuritz i Eidsvig, og fuen Anders Knudsen Elvestads Vegne. Leuritz fuen Watne Vestre, Gjender Eliasen Gleyuerd, og John fuen Watne, tilstede fuen Gaardens Ertresvaag, for at dele bemeldte Gaard i tvende lige Dele, samt at anvise i Skyld ex Gleyuerd Borgen, Rulset, lig-ge beliggende i Watne Skibrede, v:s:v:- Aar 1614, den 12te Januar,

fik bemeldte Anders Knudsen Elvestad Guldmyg hos en Christine Pedersdatter Bolsøen, som var først hos Marvik i Sandnes, til at afskrive Skipper Laurits hos Hjortholm, hendes Salgsbekvemmelighed, 13ter Daler, for et Handelsbrev hun havde Kjøbt af hende, og som hun havde hos sig som Arv efter sine Forældre, v: s: (: Originalerne af ovennævnte Brev hun ej imidlertid til Rådighed var, og Afskrift af samme i mit Tinglag af gamle Breve :)

Aar 1618, Kjøbte bemeldte Anders Knudsen Elvestad, Odelsrætter til 5 Mellaug Liv i Guarden Erlevaug, af Svend Bjørnsson Nedre Gjemestad i Skoje Sogn, og hans Søstre Madeli og Ragnild, hvilket Salg ogsaa samtykkedes af Svends Søn Sven. Følge samme Forgjemeldte Brev, Kjøbte bemeldte Anders Knudsen Elvestad ogsaa af Nils Olufsøn Hetland i Vestre, 3 Mellaugs Liv i bemeldte Gaard Erlevaug, samt af Peder Nilsøn 1½ Mellaugs og af Haakon Nilsøn ½ Mellaugs Liv i bemeldte Erlevaug. Summa Aar 1618, fik bemeldte Anders Knudsen Elvestad Sand i 4re Mellag Liv i samme Gaard Erlevaug, med Skipper Laurits Olufsøn Hjortholm, for 24 Daler i gamle Sølger,

Ovenforbemeldte Anders Knudsøn paa Elvestad, havde Sønnen Knud Andersøn, som ogsaa boede paa bemeldte Gaard Elvestad. Han forekommer at være død Aaret 1702 og 1715, og var han gift med en Christi Rasmusdatter. Anders døde Aar 1715, 47 Aar gammel og hans Hustrue blev atter gift med en Ole Pedersøn. Af

Anders og Christen Björn, Kjøndjeg: 1. Ole Andersen, som bruger hans Gaarden Wetne. 2. Caren Andersdatter, 3. Petrine Andersdatter, som Aar 1729, i forening med deres Fiffader bemeldte Ole Paulsen, solgte 2de Mollegy Lie i Gaarden Ertresaaen, til Christen Olsen i bemeldte Ertresaaen, hvilke 2de Mollegy Lie bemeldte Anders Knudsen, Aar 1659, havde Kjøbt af Christens Fader, Ole Larsen Ertresaaen. Om den fjerde Halvstedel, som mine personlige Efterkommere.

Som ovenfor er sagt, er det nu hele Gaarden Halvstads Territorium, det gamle Fiskevand, hvor Fisket for Wetne Fiskevand, under Norges Velmægtighed, bygges, udrustes i Krigstid, og stod under Feig i Fredstid. Fiskevandet strekke sig ogsaa paa Øen, hvor nu en Fuglehave for nogle Aar siden er anlagt, og ved at anbygge denne, fandt man ned i Jorden, i Fiskevandets Grund, en gammel Fiske-Kjel, Fiskevandet er nu gjennet med Jorden, og den lille Grøft, er paa den gamle Fiskevandsgrund. Nogle Fiskevand i S. V. for, hvor bemeldte Fiskevand stod, kun i Fred for 4re Aar siden, langs Strandes, en Langhaug af Sand, og Kaldes den "Kempegraven". Nu, ved at anbygge Fjøsbygningen, er Langhaugen udjevnet, og nesten gjort ubrugelig. Paa en Høi, under Gaarden Halvstad, "Angelsnæset" Kaldet, formodes at Angel er et Maandsnavn, ligger en stor Fiskehaug, langs af bare Sten. Den er nedsagt i Grossen. Se Norsk Forfatninger Dag 523. –

Øes, eller retten Os, er en efter Søndmørske Forhold, temme-

meliy beliggelig Gaard i Watne Sogn, beliggende ved Vær, neden den vestre Side af den beliggende Elv, der gaaer ud af Watne Vand. Gaaer den ældre Skyld ner 1 Vog 2 B. Tr 6 Mark 6 i Leis Reskie, ny Skyld 3 Daler 4ort 6 Skilling, og ifølge den gamle Matrikkel fra Aar 1667, ner Resten neden Gaarden 6 Tønder og Aolen 22 Tønder Korn, og foruden 14 Kjør 1. Hest; af Fiskeri Gevix for, ut Egerdyrkningen her staaet neden et lidet Skandpænd, for vel 200 Aar siden. — Gaarden har ligeledes udgjort et Mundoburg, endskjøn for vel 12. Aar siden, da en Bjørkemand har laget Bosted i Øsvik. Gaarden Øus, har meget sildigt vanet tillagt Gerskyldet, uden Tvivl ved Kjøb, da Gaarden selvskyldt, forend den eiedes af Gerskyldet, har vanet Odelsgods. Neden, eller af hvem Gaarden er bleven tillagt Gerskyldet, ved man ikke, da vore Forfædre ei har havet og Tendernetning herom, Kun formun, at Gaarden findes opført i Gaardsforlegnelsen neden Gerskyldet, baade fra Aar 1582, og fra 1586 saavelsom fra Aar 1648. Ifølge Forlovningsbrevet neden Gerskyldet til John Sæve til Vær, Aar 1586, da 16de Marts, bebaaer Gaarden Øus esten Mand ved Navn John, men ifølge den ovenfornævnte Tastedforretning, af 26de October samme Aar, har Gaarden skiftet Beboer, da Lisbendingen neden Øus i hin Forretning, Rasmus Knud Øus. Det er ikke bevidst, men jeg antager det som sandsynligt, at bemeldte Knud har vanet en Søn af hin ovenfornævnte John, i Øus; og at Knuds Søn og Esbjørnund Øus, har hedt Ole, da jeg har fundet nævnt en Ole Olsen Øus som Lagrettemand Aar 1680.

Efter Ole Olsøn her en Helje Olsøn bodt i Øes, som måtte være
Formanden Søn. Helje Øes fore kommer i mange Breve fra Slutten
af det 17de Aarhundrede, som her været tilgjengelig for mig. - Jvfølge
Foged Andreas Møllers Brev til Lensmanden i Vatne Skibred,
Ole Andersøn Skor, dateret den 20de Mai 1693, hvor det hedder, at
neuer Torsten Rommen fra Gaarden Hagen paa Ellingsøen til Øes i Vatne,
her Helje Olsøn Øes, at sønde den til Eriks paa Gaarden Langsetteren.
Følgelig var Helje Øes Fosbonde. Bemeldte Helje Olsøn Øes er ug-
saa mork lig der ved, at han var den første Selveier af Gaarden Øes, efter
at den i gjennem Aarhundreder her tilhørt Jordegodset, da han fikkert
her Kjøbt Gaarden af den Semitzke Familie her paa Sondmøre, for-
modentlig under Reformationen Aar 1693, paa Provst Hjermands i Bor-
gund store Jordegods. Bemeldte Hr. Christopher Torkelsøn Hjermen,
var som bekjendt Medeier af Jordegodset og som hans Hustrue Ma-
grethe Rasmusdatter tilbragte hem. Hun var nemlig en Datter af
Rasmus Smidt og en Søster til Nils Smidt i Gisk.
Helje Olsøn Øes var gift med en Ingeleu Rasmusd., hvor hun var
fra, vides ikke. Hun døde Aar 1705, 50 Aar gammel, og Helje døde
Aar 1728, 86 Aar gammel. Efter Helje Olsøn bodt paa Gaarden Øes
af Sønnen Ole Helgesøn. Han var Eier af Gaarden Øes i følge 3de
Skjøder, nemlig fra Faderen Aar 1701. og fra Faderens Søskende fra
Aarene 1721 og 1723. Aar 1723. Skjødt Ole Helgesøn Øes Vatne
Kirke af Kong Frederik den 4de, som vaartil er fuldt. Ole døde Aar

Ole Helgeson Øes blev gift Aar 1707 med en Bertha Einersdatter
som døde Aar 1750, 64 Aar gammel; neuer Ole Død, hvor jeg ikke fået
vigtet; Kun ser jeg, at hun havde Aar 1746, da hun gav sin nedenfor
nævnte Søn, Knud Olson, Skjøde paa 3½ Mdlrug Leie i Gaar.
paa Øes. Ole Helgeson og Bertha Einersdatter Øes havde 8 Børn,
nemlig 1. Helge Olsen. Han blev gift Aar 1742 med en Ingeborg Olsdatter
Valle, i Skodje Sogn, hvor han ogsaa boede, og døde han Aar 1761, 49 Aar
gammel. 2. Einer Olsen. Han boede i Eidsvaagen, og døde 1762, 46
Aar gammel. 3. Ole Olson. Han blev gift Aar 1753, med en Christe Chri-
stophersd. paa Øes Vestad, hvor de boede. Han døde Aar 1805, 72 Aar gam.
og Christe døde Aar 1774, 46 Aar gammel. 4. Rasmus Olson, som boede
paa Gaarden Aarseth i Borgunds Sogn. 5. Bertha Olsdatter, som Aar
1742 blev gift med Wilhelm paa Skjegstad. 6te og 7de, Ragnild og
Marie Oles Døtre, om hvem jeg ikke kjender videre til. 8. Knud
Olson. Han boede paa Ytrengaarden Øes, som han var Eier af, ef-
følge Skjøde fra Faderen Aar 1746, dils efølge Skiftebrev ogsaa
efter denne. — Knud blev først gift Aar 1746, med en Rebekke
Iversdatter Blindheim, fra Vigrøen, hvor Død Aar 1762, efter at
hun havde født hum 6 Børn, nemlig: 1. Ole Knudsen, om hvem
nedenfor, 2. Britte Knudsdatter, som blev gift med en Peder
Knudson Hagen. 3. Britte Knudsdatter den yngre. 4de Per-
nille Knudsdatter, 5te Bergithe Knudsdatter, som døde ugift

Aar 1778, 22 Aar gammel. 6te Ingelev Knudsdatter, der blev
som Husmandskone ved Vallensjøen. Aaringen blev Knud Olsen
Øes gift Aar 1773, med en Christi Eriksdatter, som død Aar
1779, efter at hun havde skjænket ham 2de Børn, nemlig: 1. Søn-
nen Erik Knudsen, som Aar 1800 blev gift med Synneve Lars-
Storstøtter, en: Søster til Stenius Larsen Storstøtter) blev
først i Sviig, senere i Sandnes, hvor de efterlod sig Sønnen Knud
og Datteren Rebekka. 2. Rebekka Knudsdatter, om hende ved
jeg ikke meget at berette. I Aaret, veer Knud Olsen Øes Broders
Medhjelper, nemlig Aar 1751, tiendes hun den 12 Skjæl, at hun samt-
ligt 8te Huse paa Øes nedbrændte af Vandvold, hvorved hun mistede
al sin Indbo, Klæder og Medfornuud, samt en betydelig Del gam-
le Breve som hørte Familien til; hvorfor Biskop Ths. Hr.
Augustinus Meldal forordnede hun en Skue, som blev afholdt
paa Gaarden Øes, ihvis Vidnø et Par Breder her følgende Ind-
hold: „Velvordige Hr. Augustinus Meldal, Sognepræst til
Borgund Kald, og Høstrev Ingeborg Grøn, forordnede denne Skue
til Medhjelper Knud Olsen Øes Aar 1751." — Aar 1763 Kjøb-
te Knud Olsen Øes, af Kong Friedrik den 5te Kjøningsgaarden til Geard-
den Øes, for 30 Rigsdale. Som bekjendt, veer Øer Gjenbyrd, og da den
dansk Regjering følgte Gjenbyrdet til Gabriel Marselius i Amster-
dam, forbeholdt den Ret til, senere at indløse Gaarden. Aar 1776,

Dödde Knud Olson Øies, Kun 58 Aar gammel, efterlevende Gaar
den Øies til sin ældste Søn Ole Knudsen, der fremdeles blev Gaar
ved bemeldte Gaard Øies, dels ved Arv efter sin Fader, dels ved Kjøb
fra Broderen Erik, ved Skjøde fra Aar 1781. – Bemeldte Ole
Knudsen Øies, blev gift Aar 1778 med Ellis Rasmusdatter Drø
vøiund, der blev gift til Aar 1839, da hun døde i en høi Alder. Alle
rede Aar 1811. fulgte hun sin ældste og fremdeles værende Gaard Øies til sin
nedenfornævnte Søn Rasmus Olson Øies, og Aar 1820. dødde Ole
Knudsen Øies, 71 Aar gammel. Ifølge mindelig Arveskifte efter hun
den 21de April Aar 1823, var hans gjenlevende Børn følgende:
1. Knud Olson, der var ældst og myndig efter Forældrene, var meget
syg af Helbred, var 41 Aar gammel Aar 1823. hvorfor hans Fader
havde bestemt ham Odelsgaarden for Livstid, som Gaardens Øies, da, som
sagt, Sønnen Rasmus Olson fik Skjøde paa Gaarden Øies Aar 1811.
2. Rasmus Olson, var hans nedenfor. 3de Peter Olson. Han blev
gift Aar 1833, med Inger Andersdatter, havde paa Gaarden Lang-
seth, havde 4 Børn. 4de Jens Olson. Han døde ugift Aar 1829. –
5te Dotteren Øiuer Olsdatter. Hun blev gift med Lars Olson paa
Ytre Ekrol, havde Sønnen Elias, gift med Ingeborg Pedersdatter
Store Engeseth, men Kone først paa Ollingrøsjorden, samt Døtrene
Elisabet, gift med Skolelæren Knud Landelius og Sidsel, gift med
Gaardbruger Peter Knudsen i Ytteviken. Ovenfornævnte Rasmus

Olesön, der bebeed Torvenygaarden Ous, blev gift Aar 1817 med
en Oleve Christoffersdatter Elvestue, med hvem han havde følgende
Børn. 1. Ole Rasmussön. Han bor paa Gaarden Ous, er gift med
Ohjerti Pedersdatter Skjøstue, har faaet Børn. 2. Christoffer Ras-
mussön, Han blev gift med Anik Gundersdatter Vatsetter, bor paa Gaar-
den Hagen, blev Feder til Kirkesangeren i Vatne Rasmus Hagen.—
3. Jens Rasmussön gift med Petrine Mortrudhagen bor i Hovig i Rodje
Sogn. 4. Eli Rasmusdatter, gift med Peter Hansenssön paa Elvestue,
har faaet Børn. 5te Bekke Rasmusdatter, gift med Rasmus
Arnessön Stokke paa Ellingsrud. 6te Ohatrine Rasmusdatter, gift
med Amund Simundssön Vatnedigaard Aar 1876, hvor de ogsaa bor.—
Rasmus Olsen Ous, var ogsaa Skydsbond. Jeg er i Besiddelse
af hans Bestalkning som saadan, udfærdiget paa Skjeggestad Gaard-
heim Aar 1811. af Stiftets Høie Overøvrighed Landmark.—
Mellem paa Oldtiden findes ingenting som angaar denne Gaard
Ous. Ovenfor Veien, paa vestre Side af Elven, i Nær-
heden af Ous Bro, har ligget en stor Rundhaug, ligger af hvad
Navn. Haugen er nu nesten udkjørt, da man tilforn billige Ta-
der, har taget Sten af Haugen til Brokaren i Elven.—
Eidsvig. Denne Gaard har paahvilet Byrden af, at den ligger ofte
paa Veien, til at lave Eid, Eidsvig eidet Kaldt, over hvilket Eid,
er i Aaret 1786 anlagt Vei gaaer til Støen ved Gaarden Ous.

I Følge Aslett Bolts Jordebog, eiede dengang Erkebispestolen i Nidaros dengang Gaarden Eidsvig, hvis Skyld eller Leie den Tid henved Aar 1428, var ansat til 20 Skaanders Mardrøl. Ventelig, var Gaarden givet til Stolen for Gjemsig; men af hvem, Kjendes nu ikke. Denne var Gaarden fordeelt, endskjønt den ei findes opført i de Gaardsforteignelser man har over dette Gods. Saameget er dog vist, at Gaarden Eidsvig var indbefattet i den Del af Gods, godset som eiedes af Arnfinn i Nordlund, Hans Hagerup, var den Tid i Aaret 1757, under Kjøbesummen paa Hundvorholm, lod følge en Del af sit store Jordgods, Kjøbte Gaarden Eidsvig af Hr. Peder Krenum Prost til Solø. Denne eiede Eidsvig af Hendrik Borger Nils Wind, da boede paa Fuskeberget ovenfor Nøvelsund, Efter ham eiede Eidsvig af Hannes Søn Hr. Nils Wind den yngre, som Aar 18 følgte Gaarden Eidsvig samtlige 4 Bruk tiden af Gaardens Opsidere, nemlig: Ivar Thorsen, som kom nedenfra Følge den ældre norske Matrikkel paa Aar 1667, var Ledsøen af Kongsgaarden Eidsvig 14 Tønder, ydelset 6½ foruden paa Gaarden 36 Skeps og 4 Heste, hvoraf 4 Opsidere. Gaarden gjorde Skyld og 4 Vogner i Fiskerlien og Skyld.

Af Gaarden Eidsvigs ældre Bebyggelse, ved jeg paa den gamle som ingen Ting at fortælle. At Gaarden i Førsteden, paa endnu i Hedenskabets Tider, har været bebygget af Embedsmænd og Storbønder, er sandsynligt. Omkring Aar 1705 eiede Eidsvig af Monsieur Lillienskjold.

liet; thi herom giver de mange Mindevorder fra Fortiden, som endnu findes fra denne Gaard, det tydeligste Bevis for. Segnet vil afgive vide, at fra Gaarden Eidevig skal have boet en Foged, i gamle Dage, da man endnu ved at fremvise tydelige Mærker efter en afbrudt Vei, der gaar fra Gaardstunet og ligefrem til Øen, Fogdegaarden kaldet. I Breve fra Aarene 1590 og 1602 nævnes en Lauritz i Eidevig, og da dette Navn er latiniseret af Mandtrevnet Laur, tyder dette hen paa, at bemeldte Lauritz har været nogetsteds end en almindelig Bondemand. Efter denne Lauritz, er fandtydet af Gaardens Jordebøger benævnt som „Laurgaarden".

Ovenfornævnte Iver Thorsen Eidevig, var en Søn af Thore Olsen og Hustru Anne Iver, datter Eidevighagen. Aar 1797 blev bemeldte Iver Thorsen gift med Anikke Svendsdatter Eidevig. Aar 1798. Døde Iver Thorsen Eidevigs Hustru, bemeldte Anikke Svendsdatter, kun 22 Aar gammel, efter at hun havde født dem en Datter, ved navn Anne, som ogsaa afgik ved Døden, kun 9 Dage efter Moderens Død. Iver Thorsen blev atter Aar 1799, gift med Marie Olsdatter Tandstad, med hvem han havde følgende Børn:

1. Svend Iversen, som var gift med en Pige fra Modum, ved Navn Ose, og boede paa Halvdelen af Gaarden Jordeberg i Eidevig. Som Kaarmand tjente Svend den Tid, at hans Mandinghus med alt hans Indbo nedbrændte om Natten. Hvorfra med Indbo, vides ikke nøiagtigt. —

2. Thore Iversen. Hun havde først Gaarden Lille-Nørve i Borgsyn Sogn, og blandt hans Børn er Johan Thoresen, Gaardbruger først Stor-Stegnaster og en dristig Kommunemand i Vatne Sogn.

3. Berent Iversen, bor og er Eier af den 2den Halvdel af sin Faders Jordebrug i Eidsvig.

4. Dattera Anne Iversdatter, Hun blev gift Aar 1822 med Amund Eriksen Sorthe af Sy:. Hun døde Aar 1885, 84 Aar gl.

Af disse gik blev Iver Thoresen Eidsvig gift med Enken Maren Drivdal, født Børn. Iver Thoresen var den første Pioneer, som her bosatte sig Gaarden Eidsvig. Han kjøbte Aar 18, som ovenfor er sagt, samtlige 4 Jordebrug i Eidsvig, af Hr. Nils Wendelbo-gaard, og senere overdrog han ved Salg, til hine øvrige 3 Ejendomme, hvorfra sidstnævnte Jordebrug i Eidsvig, nu den tidligere Præst, var den Kjøbesum, som han selv havde betalt for samme. Bemeldte Iver Thoresen var Landmand og tillige Gjæstgiver.

Mindre nu Historien om Gaarden Eidsvig, her jeg fundet følgende, og som jeg vil betragte i følgende Orden:

1. Et Stykke af den Sten, som Veiens nordre Side, ligger en nu nesten udgravet Rundhaug Bolleshaugen, Rulle's Sønge Segnet. Skal her have været begravet en Mand ved Navn Bolle. Ved at undersøge denne Rundhaug, for vel 60 Aar siden, kom man paa den Tanke, at Liget kunne komme i Haugens Centrum,

hvori stod en liden Varde af Morsing, fyldt med sind Stiv (elsk)
og ved Siden lem et Sværd af Jern. Begge disse Sager ere nu bort-
komne. 2. Nogle Skridt i Vest for bemeldte Bolleheug, ligger en
Langhøy, 35 Skridt lang og 8 Skridt bred. Tæt hos ligger en rund
Stenfolding, 36 Skridt i Omkreds; fremdeles ligger der i Nær-
heden 3 mindre Runthøyer, som hver holder 26 Skridt i Om-
kreds, men ikke synderlig høie. 3. Noget vestligere, et godt Styk-
ke fra Søen, ligger en stor Stenrøs, med en stor Sten i Midten.
Denne Røs egner sig til de saakaldte Skielerhøier" hvor af
her fanes Mindre, ifær ved Folkenes finder ikke sjelden sted; hvor
mere ved hosliggende Fjed og andre Forbygninger i Fordiden. Hin store Sten
midt i Røsen kjendt fremdeles til at skulle Stagen, hvor i Galgevissen ver-
serte. 4. Længere ude fra Stranden, ved Vien, stod en Beute-
sten, og tæt hos fem smaa Sten efter en lav Runthøy. —
5. Sønden for Guardskinet, ved Elven, ligger en stor Runthøy, der
af Almues Folk "Kirkehøien". 6. Fem Sønder Sid af Elven, tæt
ved Gaardsgrunden, ligger en stor Stenrøs, som nu er noksom ødelagt,
idet mange har benyttet Stenene til Stengjerde. 7. Sydligst fra Eid-
vig "Eidet, af et Styk Ke og i Bakken fra nordre Side af den
i Aaret 1783 anlagde Vei, over Eidet, er en liden Bjerghammer,
som ligger fra et holdende Vand, og som af Almues Folk: "Kir-
kebakken", hvorfor knytter sig følgende Sage: Af her fandes

fromme Christne i Christendommen fünte Tider, til fuller
Andagt; thi Du Jesu ene Lon begyndte at spise Enspar i dette Ey
ne, hvorfor der endnu i KK i de nærværende Kirker og Vatne Sog
ner, indvies Kirker, og valgtemen, skedder det, i Mangel af disse, hin
Sted, for der at samles ved gienes Leilighed, til fuller Andagt. -
I Aaret 1815, afbrændte Prost, L. Birkelund til Borgund, et Besøg
til bemeldte Sted, Kirkebakken, og antog hun, at der måtigens
i Fredsömmets Tid, Kunne have stuet en liden Kirke, da der
uer fjærlig i Dagen, ligesom nyde Jordstene, hvor at Heus Rønde
have stuet; men da jeg, under mit Besøg paa Stedet, fandt hine
Stene paa vordentlige lagde, (paa een
tuger jeg, at disse Stene paaene her
vorer anlagde som Støtter, til Bekvemmelighed for de Besøgende. -
8. Paa den vestre norske Vold, paa endnu Sporer efter en
i gamle Dage anlagt Vei eller Gade, eller en med Kunst dannet
Jordvold, 3 Skridt bred, og gaar den paa hin Vold, ligesom
til Gaardene, i en Længde af et Par Hundrede Skridt. Dette vil
vide, at en Vogn, som i gamle Dage, havde i Eidsvig, skal have en
lagt hin Vei, paa sine Vandringshjul og ligesom til Søen, hvorfor denne
Vei, af de gamle Folk her i Egnen, kaldes „Kitzgutten". -
9. Den Bondestue her paa Gaarden, hengav endnu den af Hr. Strøm
omtalte Tavle, med Indskrift: Anno 1704. den 8de Juli, gjorde
Kong Friedrich den 4de, i denne Stue, sit mine Folkesyge 1. Samlig 106.

Trondhjem, fordum Nidaros, er Stiftsgaard til Erkebiskop, og Navnet er oprindelig kommet af Byen, en Fiskerstue eller en Indretning til Fiskeri med stange Laks og Ørred i Elven, og af en gammel Fangstmand, hvis Fiskerihytte laa belejlig i Trondhjems Elv, forgaaer saaledes Navnet, at Gaarden er bleven opkaldt efter Fiskerne. Gaardens Beliggenhed ved Fiskerihytten og Elven i gamle Dage har formodentlig belejliggjort Laksefiskeri, hvorfor saadanne, i Landets første Bebyggelse, have været en Betydningsfuld, at blive stedfæstede her, hvor han havde Valget, enten mere eller mindre udsat for Fiskeri i Elven, som Fiskere, eller han vilde leve af Landbrug. Da Gaarden ogsaa har Fisket havde gode Fiskevande eller Havnevande for Skuder, efter som den nu til Bebyggelse optages Gaarde i Trondhjems Omegn, i hin Tid, vare benyttede til bare Fiskebrug, og dette var ifor Tilfældet med en hel Del Gaarde paa den nordre Side af det belejlige Engesæther-Dalbrend, hvorfra Trondhjems Elv udmunder. Herfra kommer den Omstændighed, at paa Gaarden Trondhjem forekommer adskillige Skinder paa Oldtiden, der tyder paa, at Gaarden har været bebygt og dyrket i heidenskabelig Tid. –

Ifølge Erkebiskop Aslak Bolts Jordebog fra 80'erne eiede Erkebiskop Stolen ogsaa Gaarden Trondhjem, med Laksevarpet, hvis samlede Afgift dengang, herud over 1428, var ansat til 10 Skeunder Mudbol. I ovenlyste med, hvad man af den nævnte Bog seer, at have været tilfældet med mange Gaarde, som Biskopsstolen har faaet til Eiendom,

Rum man sik Kirk antage, at en Eier af Tandberg af Tentsjord, i Dan-
mark Tid, har givet til Skolen sin Gaard Tentsjord for Sjæle-
messe for sig og Familie, uden at man nu Rum skulle den mindste
Oplysning om, af hvem en saadan Gave er skeet. Imens man dog Gaard
Tentsjord, formodentlig, med Mageskifte + med Skolen, have vanket blandt
Velgjører, og saaledes Kommen i ærgelig Folks Eie; og af disse, nogen
lærde Historien og Sagnet en dansk Mand ved Navn Sago, og saa Kal-
det Sjællænger, for dig, man antage, at have været fra Sjælland. Denne Dan-
ske Mand, skal have boet paa Gaarden Tentsjord Omkring Aar 1500
da den bekjendte Sjællandske Mand Dale Kurbmed Følge, 60 Mand
og saa indkastet sig paa Tentsjord, for at tage hin Sjæl af dage.
Man fortæller at da hin Sago fik Nys om, at hin Røver laa
vilde gjøre Tentsjord, i Lighed med, hvad de havde udført paa Gaarden
Aalseth i Omkring (se Hr. Prims B. over Søndmør 2de Del Fig 175.)
ned paa Sago sine Sølvgruber i Tentsjords Dræl, paa vestre Havard og
nordre Side af Fjorden. Sine øvrige Eiendele, saasom Kjører og Gryder
nedsænkede han i en Kjøll i Elven; sine Husfolk lod han klynge op paa
Fjeldet, gjød for Gaarden, selv hjemtog han sig i Hulmskuret i Leden, men
da Mand Dale Kurbmed Følge Kom til Gaarden Tentsjord og
fandt Husene folketomme, satte de sig paa sine Hamre, og da Sy-
mentte Kommen frem igen, blev han ikjendt ved Leden. Han ned-
gravede Sølvgruben, skal endnu ikke være funden. Efter disse Tid,

Skeb Gaarden fuem en eller anden Mand vaar bosat under den dansk Krone, Hvilken, at Gaarden Tenstjord var blaven Kongen tilhørende, og fuem denne Bekostning blev der offerd Vanskjøg i Elven, og denne dennes fuem Kongen Ry- ning, da der den Tid tilhørte Gaarden gode Tømmerskoge, endog i den Vestre Ening, ifør ikke saa kaldte Bygdeskoge ofte fuem Watnedrund, samt fuem Engesetter ved- rørende mange Tider, liges til og forbi Gaarden Skard, hvilken Gaard, o lang- sommelig Tid heem under Gaarden Tenstjord som Skarbøl. Tilgaarden Wadseid og Klokkesetter, der nu ere Nabogaarde til Tenstjord, benyt- tede ofte Tenstjords Opsidder til Sommer Aler Hjemmeheem for deres Kreg- turs. Medens saaledes Gaarden Tenstjords Eiere besiddede af Kongen Fuldmagter, blev endelig Gaarden vedkjøbt ved Herskende, men ag- som den Gaarden tilligende Tømmerskoge, skulde vedligeholdes, som at medens at Seegen fremdeles skulde være i Drift, maatte man stedse Sørge for Tømmer- forsyning, for Exempel fuem Watnedalen, hvormed endnu Kun- gjøres at Opbygninger for Sørgetømmer til Tenstjords Saug, Tenstjords Linnen, Redsk. Gaarden Tenstjord skal saaledes have vaaret en Aarlig Forpagtning omkring Aar 1587, den ved denne Tid for 2de Gange Opsidder, nemlig Knud Nilsson, en Søn af Lauvmann Nils Haar fuem Hegrestad, og Einer Tenstjord, hvis Søn Steinar fuem Kommer Aar 1604, som Lauvmann i Grytten Skjønsk. Den bemeldte Knud Nilsson og Einer tog Gaarden Tenstjord i Besiddelse som Leilendinger, men den ene aarlig Forpagtning, de Nabogaarde,

Stuseth og Eidsvigs Skjøder havde hevdet sig imod dens Eiendomsret, idet Rugbrug og Havneretsbesøg, hvorfor Knud og Eidsvold fremstrøvne Rettergang, forbavrig Skjøderne dem Guarden Stuseth, dat. 1594 og Sagen blev fremmet af Lagmanden i Søndmør Jørgen Pedersøn og Lagrettesmændene: Nils Heuer fra Skjegstad, Olus fra Aalesund, Hermund fra Storhaug, John Johnsøn fra Watne. I Forretningen (som vi ikke Eie) hedder det, at de finde Guarden Tennfjord fra Arne Bruns indtil Kneben fra Land Sider, og gave der af Guarden en stor Landskyld (Landgilde) Derfor have vi forefundet, at Tennfjord skal have udstrakt i Brug og Eie, ligesom Guarden, indtil Gjenkjøbs tegneinnd. Det vil sige: til Guarden Stuseth Eiendom, som den var Gjenkjøbs. — dat. 1598, ved hvilken Eiere og Knud Tennfjorden anlagde Rettergang med Skjøderne fra Guarden Eidsvig. Sagen blev fremmet af hvilke Lagmand i Søndmør Jørgen Pedersøn, ifølge med Lagrettesmændene: Ellev fra Grytten, Hermund i Tende, Olus fra Hus, Nils Heuer fra Skjegstad, Nils fra Holmesæth, samt Johannes og Ingebrigt fra Mørkebust. Efter den forretning (som jeg ikke kan se Eier af) skal Guarden Tennfjord sig tillagt alle de Landmarker lige til Eidsvigs Bøgjordsgrund, men ikke hele Bugliden, ikke fra Watne Vand, hvor den endnu som det hedder, var nyet Fiskeret tillagt, samt, at Eidsvigsmanden tilsammen skulle have Fiskeret til, at brænde og benytte et

Mølbleg i Tenstjords Elv, som de allerede havde optrettet der, men dag skulle de ikke have Ret til at male andet Korn end det deres eget Brug vidre. —

Aar 1609 bekvemmer Gaarden Tenstjord, forinden af vennerne Knud Nilsøn, og siden af Sivert Eriksøn, og dem fødevorne forkommet i mange Brev, ligesom hun Aar 1604, Kalder Lensmand for Gyldenløves Skibrede. Tegetil vennerne Aar 1609, skulle alle Gaarden Tenstjords Huse med Øer ved Elvestrømmen Side, men ved Istvorne Aar 1609, have Elven ved sin Overstrømmelse gjort betydelig Skade baade paa Ager og Engmark, samt borttaget en Del af Gaardens Huse, som de kine 2de Leilænger paa Gaarden maatte flytte op paa Øen, og opføre dem oppe i Bekkehellingen, hvor de nu staar. Den Anledning havde Knud og Sivert en Skjønsforretning afholdt paa Stedet, og som blev fremmet af Lensmanden for Gyldenløves Skibrede Olof Baardsøn Tegetvil, i forening med Laugrettesmændene: Olof paa Hof, Nils i Solenæs, Nils Nilsøn paa Gamheim, Lars i Solenæs, og Peder paa Nesje, den 25de Oktober Aar 1609, hvori det heder: Vare vi ude i Tenstjord, og gjennemsee og forfare, først baade den Skade og Forbrydelse, Sivert og hans Grandfar Knud Nilsøn ere tilfalden paa deres Ager og Eng af Elvestrømmen, og siden Aarlig af overflødigt Vandløb, nu paa nyde Aars Tid, paa hvilken de af Arbeide og Bekostning for disse, Sivert med hans Bro-

Der Amund, haver gjort første Gang. Lagsøm med Bekostning
med Deres Hüse at flytte og sire op til de gamle Tomter, som de vare
rede ved Siex, og stode ved Flodmunde, og ofs i Gaarden sine den li-
leiligs Tomt, hvor de nu staar. Om vs sines, at dette Arbeide kun
vorer til Gaardens Forbedring eller ikke. — Der efterat vi alting
flitteligen og grundgiveligen havde Eraxet og forfaret havde, befinde
vi os hed Skade at vere gjort, baade sine Deres Agre og Eng af stor
Elvefart og Vandflöb, sine begge Sider af Elven, og mere Skade heldt
voret gjort, dersom ikke de i Tide her lagget under med Sten,
Træer og Jord og andet fundant tilhörende, som endnu for Die er,
at Deres der gjorte Omkostninger, Arbeide, og de underliggende
Gjerninge (Utgjerde) Vedrørende og Klokkeslötter, at vere dem skadeligt,
lede, og Jorden (Gaarden) er stuende for sin skilde Landgjeld og Ret-
tighed, ligeleides fort og sidst er tilsine, at forskrevne Klokker,
med forskrevne hans salige Broder Amunds Bistand: Herren
ofs Brent (der er i mit Værge) er borbrent.
Fremdeles Reculation af Tendfjorder Elv forgiöd, indgiet den i
Siex langst sydligere, end hvor den nu gaar, da der hvor Elveleiet nu
er, var for store Agerskader, og for at beskytte dette for Elvestrom,
haver de omhandlede Forbygninger bestaaet. Dem ere ofsiene 2de Li-
bondinger sine Gaarder, nemlig Knud Nilsen, ofsiende endnu en Elvestrom,
ideet at Tendfjorder Elv Aar 1628, efter forerskrevne Skade sine Agre

og Engelund. I den Anledning er en Kjöreforretning sammes Aar afholdt
paa Gaarden Tandskjöd, af Bondelavværgen Peder Ingebrigtsen med
8 Lægrettesmænd, der afsagde Skjön over den Skade Claus Hansen led
af Gaardens Ager og Engmark, og hvorved det blev fældet at nævnte Ulykkes Brev,
hedder, at Ild Løb Claus nu har taget, skuer ikke til at forandre, v: s: v:

Vid Aar 1644, og mandt for den Tid, eiede Gaarden Tandskjöd, 6 Vogn
i Fiskerlie, af Fogden i Sönderhoe Nils Knudsen Krog, som
med 2de Bygdemænd, udsendt paa hans Høie Velbaarenhed i Bergenhus
Syn, Aar 1644 og Aar 1652, forlignede sig Fordringsmand Tandskjöd Peder Nils
Knudsen Tandskjöd, og da der i sidstnævnte Brev hedder, at Fogden bort-
forlod til Nils den Del i Gaarden Tandskjöd, som hans Fader Knud nu
godvillig opladt haver," saa er det som sikkert, at bemeldte Nils var en
Søn af den Knud Nilsen som nævnes i de før Breve oversat, sag at han
var afskildt efter Forfatteren Nils Haar paa Hyglum.

Den Auktionsforretning, afholdt paa Gaarden Rasholt paa Vigrøen, Aar
1683, forekommer en Claus Pedersen Tandskjöd, som Lensmand for
Hegtens Skibrede.

Vid Aar 1685, eiedes Gaarden Tandskjöd af Hr. Christopher Hjor-
mand, Sognepræst til Bergens Kreds. Dette erfares af en Be-
fæstelsesforretning, afholdt sidstnævnte Aar 1685, den 31te Oktober,
formedelst Fæstningen var fældet efter Kongelig Ordre, af Amtmand Jo-
nas Lillienskiold, Borgemester Jacob Mouritsen Ebbesbloft

i forening med 9de Leugstetter mand, som var pendlagt, at undersøge
og afgive Skjøn om hvilke Saugmøller (Vandsauge) i Nordlæn-
nene Sondmøre, som Kunde anses, dels for ulovligen opførte, dels
som de Kunde være den omliggende Skov til Skade, og derved hin-
der det: "Den Trondhjemske Ford (Baard) som er Magistr. Hjermund
Leicbol steur en Saugmølle, som bruger ud Opsidderne Guarden
Ole Iversen og Knud Nilsen, men at der paa denne Leicbolnæ fin-
der ganske ringe Tømmerskov Skoner der paa denne Saug ikke ud-
over nogle Tømmerstokke ofte en og anden, til denes egen Nødvendighed og
Behov, men finder der ikke, hvorken Proprietær, Kirken eller
Prestebords Skov; og have Saugen staaet paa gammel Tid, og have de
vanet bruge til Hans Majestets Tjeneste, medens at der var Skov at be-
komme, og de fjerder her efter, at bør forbydes, at Saugen kun blive
staaende". Aar 1689, døde bemeldte Hr. Christopher Hjortmar, og
Aar 1691 de Skiftsherrer efhans velbyrdige forordnede skulde sælge
Møllen, men Guarden Sendskjord vare bjudt af Hans Hoimgiver
Smidt, efter som denne Ende, Anne Lysie, Aar 1720 solgte Send-
skjord til Handelsbroder Jørgen Hiort i Vesjord, og hans Ende Eli-
sabeth (Liebl) efter Guarden Sendskjord, Aar 1746, til Hans Excell. Hjort,
Sagnprost til Trondhjem. Hans dode Aar 1759, og i Skiftet efter
hem, blev Guarden Sendskjord Vager i Tiserlie, udlagt som Eiendom
til hans ældste Datter, Sebastiane Hjort. Hun blev siden gift med en

Thomas Lur Trier i Bergen, og hun følgte Guarden Trondhjem Aar 1762, til samtlige 4 Officiérer paa Guarden, nemlig: Knud Nilsen, Ole Andersen, Clemens Edmundsen og Ole Pedersen, alle paa den i Aaret 1762, allerede 4 Officiérer, medens der Aar 1685, paa den 2 Officiérer paa Guarden. I Aaret 1768, fik Overformand 4 Officiérer paa Guarden Trondhjem, Kongelig Befaling, dette Kjøbenhavn den 16de Juni, at bruge og benytte Trondhjems Sang, under følgende Betingelser: „At de maa paa Sangen lade skjære, at det stemme, at den omliggende Krans, som paa den erholder paa hvert Bord, bruede, og andre ude i Byen, til den Gaarde Formørket og Vedligeholdelse og andet Brug behøves, med: 1. At Skjærsten tilhører i Kiøbenhavn saalenge som Krigen uden Skade eller Forringelse, det forrige Sangstemme, som det paa den erholdes. 2. At Borderne maae skjæres allermed Vand Kunst, og 3. At endelig den ene, paa Guarden afskæres. — Øvrigt skaaret herefter, hvad nu paabudet, eller herefter paabudet vorder, ligesom og de Vedkommende, saavel som med Skjærsten, som i alle andre Maader rettersig efter de udgangne Krig og Sangvæsend allerede udgangne, eller herefter udgaaende Forordninger. Forbigaaende alle og enhver herimod at handle, eller Forsæt at gjøre. o.s.v. —

Det vaar 30 Aar siden, at Trondhjems Sang, alleler gaaet i Forfald, og som Aarsag herfor, vaar Krigens Afbrydelse i den normale Omgang, ligesom derved, inden Guarden Trondhjems Exemplar, er saaret

lidet Tunnskyld tillage; Kun ude paa Strandex, med Gaarden Hersethr Enemorker, steer en Elle Leie igjen. —
Derhenved 30 Aar siden, skjøtte paa Gaarden een Jordbrug i Tenstjord Mindre Brug, som er den fierde Part af Wold lider i Mellem Rulle "Woldnod", ligger paa een Bred Mindre Rulle "Hengmen", samt paa det samme Mindre Rulle Skogen, fordi, at her laae en Kampehung, hvor nedenfor. En af Gaarden Tenstjords Familier, er mørkelig berved, at den samme Skogt, paa Feder til Søn, paa ved Ligehod skjøt inden 3 Hundrede Aar, ligge til denne Tid. Jeg tager saaledes Akre i Besiddning, her at med Selle denne Skogstrekk, ligesnedstigende Linie, eidem at bevare Sidelinierne, eidet jeg vil herefter til Disponiren paa. Jordeskiftets Efterretter. —
Den fierde Mand i denne Afgrenen, som boede paa Gaarden Tenstjord var den voxne norske Knud Nilsen, Søn af Nils Knudsen paa Skjøstad. Han forekommer i Breve paa aarene 1591. og 1609. og som det synes levede endnu 1652. Hans Søn var den Nils Knudsen, som i Aarene 1644 og 1652 fik Skjøtebreve paa sit Fader bebaede Jordbrug i Tenstjord, af Lagmand Nils Jacobsen Krag. Nils Knudsen Søn, var den Knud Nilsen Tenstjord, som kaldes Bruget i Bibelske Aar 1685. Han var første Gang gift med en Berthe Rasmusdatter. Andengang med en Eli Olsdatter, og døde han i Aaret 1731. 81 Aar gammel.

(81.)

Hans Søn var Nils Knutsen Tenstjørn, som døde Aar 1766, 41 Aar gammel. Hans Søn var Knud Nilsen Tenstjørn, som døde Aar 1807, 74 Aar gammel. Hans Søn var Nils Knudsen, som døde Aar 1812, 71 Aar gammel, og Hans Søn var Knud Nilsen Tenstjørn, som døde Aar 1866, 81 Aar gammel. Iblandt Hans Børn var Nils Knutsen, som døde ugift Aar 1833, 15ten Aar gammel, hvorfor Sønnen Jens Knutsen bebaade Kjørnegaarden Tenstjørn til Aar 1885; Da han afgik ved Døden, og forblev i Tenstjørn, som i Tidsrummet af 52 Aar havde til en og samme Familie, Kom i andre Hænder.—

Hvorfra Oldtiden fandt Gaarden Tenstjørn, hvor følger de fremdeles for mig, ved umiddelbar Overlevering.—

I Nordvesten af de gamle Tomter, hvor Gaardens Huse oprindelig have staaet, og skal ligge til henved Aar 1608, ligger en stor Runddysse, 67 Skridt i Omkreds og ved 4 Alen Høi. Den bestaaer hovedsagelig af Sten. Runddysse er nu dybe udgravet, efter at Husene have været der. I Nordvesten af denne Dysse, under et Skjærm nævnt Ren gravviser, skal en Beboerske i Oldtiden, nemlig den samme som nu er henlagt til Sandgravene til en af Gaardens Nævt. Stenen er 9 Alen lang, og Gravskibsvidde, at en Hovding i gamle Dage, der skal ligge henlagt i hin vældige nordre Runddysse, skal engang i Hemmelighed, uden at Nordmændene paa sin Gaard, have henlagt hin Skjønhed fra Skjoldehavet, hvad man endnu ved at gravvise stedet

og brugte den over Fjordene den Maade, at man lod den Vinde af
under sit Langeskib, og flyttede den saaledes over Fjorden, og videre fra
den henforeret til hinst Sted, hvor den har staaet som Beviis
i flere Hundrede Aar, indtil at en Ildebrand, enten i Aaret 1608 eller
Aar 1627, blev den Gaard overrende og brændt lige ned til Veien, hvor
som den nu staar Befæstigelsen, blev brugt længere udefter Fjorden,
hvor den blev lagt til rette, som den nu ligger. Paa det lille Jordbrug
Hengemoen", som Fæstejordsrøtet, som endelig for nogle Aar siden, er
"stor Rundhøi 64 Skridt i Omkreds og omtrent 4 Alen høi, ligger
ogsaa paa den Side. Hengen blev indgrøftet Aar 1763, og da fandtes inden
Centrum en Kobberøre, hvori et Sværd af samme Form som man nutildags for-
tærer ofte Brug. Rundhøien staar Rundhøi blev nogle mindre
Rundhøier, samt nogle Skridt herfra blev en større Rundhøi
54 Skridt i Omkreds, og hidtil her, rundt om paa denne Jordvei, der
som de fornævnte Fjelde har været indhegnet med et Stengjerde, ligger
mindre 7, større Rundhøier. Nu er alle disse Hengier bortskyl-
lede og Steen, hvoraf de bestod, brugt med i Gjerder, og allerede
i 1801 af Skiftets første Bebyggere, Sergeant Knud Fastsjord
blev der ved den Leilighed fundet det mindre Spor af Oldsager, da de
alle tidligere havde været undersøgte. Et Skridt paa Gaarden Fast-
sjord, blev af Skiftemænd nævnt Kun bestemmes, skulde 2 Bu
staaer, men som senere blev nedlagte og anvendte til Gjerde stry

skilser, seer Veien fra Tendskjord til Eidsvig, hvor Jug kan ere ei fik longs steen der, til den Bestemmelse, men maatte tages bort og benyttes som Trappesteen ved en ny Offerdrevet Vaaningshus. — Norden ogsaa seer Heiden op Tendskjordmosen, seer det lille Forde- brug „Kompen", som eier til Gaarden, ligger op ved en Langhaug, ligt op ved Veien, og den Veien af Vaagel, ved Hauger indgjerdet paa tvende Sider, den sjønder ut kaan vorde af en Hest. — Longs ude seer Stre- ket, ligger en stor Steenrøs, kommelig ner Skjæret. — Vide ind Dalen mellem Offerdrevne Neset, seer Gaarden Tegn efter Forduns Skibsstue, den er 27 Alen lang og 14 Alen bred. — Vestseth, Forduns Vestre, den Gaarden ligger seer af Eid, ved den vestligste Ende af Engesethdals-Vandet. Efter den ovenfor oftenevnte Aslak Bolts Jordebog, seer omtrent Aar 1428 tilhørte ogsaa Vestre Gaarden Erkebiskopstolen i Nidaros, men kaan den ikke. — Gaarden ner seenere benyttet som Sommerhavning under Gaarden Tendskjord, og skjøtte den, dette Skuentieser, der vor nu Gaar- den Vestseths Hovedsæter staar; men allerede Aar 1609 ner Gaarden ogsaa laget i Behold og bortforpagtet som Leilendingegaard, men kaan seer som den ner Eier af Gaarden, Gjæster selv; Kun seer jeg, at den Ambuand i Nordlandet Hans Hegeraas Aar 1754, solgte en Del af sit store Jordegods under Neiden, seer Hundsholm i Borgund Sogn, Ryddes Gaarden Vaaseth ogsaa Nor: Peder Hansen Steenen

Prost til Sole, og ieder Gaarden der efter af den Fremmede Familie
indtil den sidste til Efterskuldene. Gaarden udgjør 3 Brug og her er
Skyld af 2 Øxne i dette Leie.

Klokkestotter, eller som den nu Kaldes: Klokkestue, er nu en Huus
Gaard til den nordre Gaard Vatsetli, og har den i gamle Dage tient
som Stuehuus for en eller anden Gaard nordenfor Elven, hvilket
ogsaa Gaardens Navn giver tilkiende. Dagnet vil vide, det første
Øre i Gaardsnavnet Klokke, skal komme der af, at denne Gaard
ligger lige over for Gaarden Leithe paa hin Side af Vandet, og den
Kirken, som bekiendt, staar her, paa Egen af Kirken Klokke
paa nordre, skiønner til Klokkestotter, naar den rætter, at Gaarden
nu skal have faaet sit Navn i det Afstandens millem den
nedre 2de Gaard, ikke er synderlig lang. I nordvestlig Retning fra
Gaardshuset paa Klokkestue, ligger en af Stenen dannet Hau
"Steinhauga", Kaldet, med det Tillæg i Dagnet, at den nordre Haug
" skal have faaet sit Navn der af, at man derfra, i gamle Dage, den
Kirke skal paa den vestenfor Gaard Leithe, Kunde gaae saa Kirkestien
under Prokedagen, at stryømme ind af Kirken, skiønlede ved saadanne
Anledninger Huusfolket, unge og gamle, og til hin Haug, for at se
Kirkegangen at komme ind af Kirken, hvor fra man da Synet kunde
Kalde "Hauga Steinhauga". Endnu hører, at de gamle sjunge de
Vers paa en Søndag: Skal der kunde Skiøn paa Klokkestue idag?

Skjønstue fordum Skiungstue, formodentlig Jernalder, består af en betydelig Elv, der gaar ind fra Skjønstue-Vand, skjøn sig ned gjennem Gaardstunet. Ifølge Aslak Bolts Jordebog, gav en af hemmelte Gaards Ejendomsmænd, nemlig Arne Eiriksson, til Erkebispestolen, Gaarden Skjønstue, tilligemed en Gaard fra Kalder Sætter, for Sjelemesse for sig og Familie. Ved Reformationstiden, da hemmelte Erkebispestol og andre Kirkestifter maatte give Afkald paa en stor Del af deres Jordegods, blev Gaarden Skjønstue tillagt Borgund Præstebord, hvorfra Gaarden, i Midten af dette Aarhundrede blev kjøbt af Gaardens samtlige 4 Ejendomsmænd. Gaarden Skjønstues hele Historie, og af dens 4 Ejendomsmænd har jeg kun fundet noget om Hr. Nils Haug, der boede i Brøm fra Aaret 1591 og 1598. Fra Brøm, i Vindrebygd, Sogn, afflyttede hans Datter Kirkegaard, der norte Søndag for Pinsedag Aar 1590, Aslak hemmelte Nils Haug Sønnesøn for Gaarden Skibrek. Ifølge et Skiftebrev, fra Aar 1648, havde da en Sønnesøn af Hr. Mikkel Pedersen fra Gaarden Skjønstue. Ifølge et Matrikkel fra Aar 1667, var Bolsden fra Gaarden Skjønstue 12 Tønder Korn, Aud 40 Tønder og Foder fra Gaarden 24 Kjøer og 2 Heste. Gaarden havde den Tid 2 Ejendomme. — Gaarden har i gammel Tid 3 Veie i Fællesskab, Mindre fra

Forbidex, finder gerne fra, fra Gaarden Hjørgstue. Ved
Bruen over Elven, hvor Veien nu gaar, har ligget en stor Røs-
haug, som nu er noksa bortkjørt, uden at have gjort endnu Skade
i Haugen, endnogle forrustet Jernsaker. Vesten for det ofvenfor
gamle Gaardsted, ligger, ikke langt fra Veien, en stor Steenrøs, hvor
i den tilforladelige Tider har været gravet, og Sagn gaar, at Skade
at Vorde, skal have været gjort, men som Sagnet ikke har vide-
lse for sig bevist. — Se om Hjørgstad i Tillæggets andre Del. —

Steenkolet. Steenkolet af de mange Sandstikke, Kjelderne,
som findes paa Gaardens Enemærker, er ligger ikke forsvundet. — Aar
1679, da Jørgen Kolet store Ødelæggelser, navnlig paa Gaarden
Steenkolet af den forfærdelige Pest, at ex Snefald, ledsaget
af Vandflom og Storskred, der kun kort, men Vandet alle Gaa-
dens Huse, Bebyggelser, Skrænter, og Indhug; og da Vandet
ikke var bekjendt med Is, dræbte alt Levende. Paa Gaarden
ligger ogsaa paa Bygden, hvorfra der flere Dage forend man
blev bekjendt med hin Tildragelse, mærkes at Mand paa Gaarden
Hjørgstad, en Dag kom ridende Vandet, paa hans, at ikke allene
en Kløfte af Huset flyttet Steder, men ogsaa en Mængde en-
kelte Dele over de ildeberørte. Af Skrænter og Husdyr, paa
hans ikke, Ruin en Bjørnebygge, hvori at ligge Dele Barn,
paa Skrænten, lige over for Gaarden Hjørgstue. —

Drönnes gammelt Handelssted. Hr. Augustin Nilssen forer Rønnow som Handelsmand i Drönnes fra Aar 1683 til sin Død Aar 1715. Hans Enke Else Grave fortsatte Handelen til Aar 1723. Derefter fulgte Handelsstedet Drönnes til Chr. Möllenhjelm. Denne solgte Drönnes Aar 1728, til Hr. Albert Kreiner for 465 Rdlr. i utlagen Handelsskat, som han solgte Aar 1731, til Berend Robertson Lysh. Aar 1739, var Hans Nissen for Told Handelsmand i Drönnes, Han var gift med Else Dorthea Brandt, i Aaret 1740. Hans Told døde Aar 1744, efter at han Aar 1748, havde solgt til Peder Krey hans Gaardbrug ½ part i sin Eyet, Hvilket og Tilbehør for 250 Rdlr. Ved Aar 1751, forekommer Jager Ole Olsing at fortsætte Handel paa Drönnes, Hans Søn Arnold Heide. Denne var gift med Hans Told Enke Else Dorthea Brandt Aar 1751, og efter Aar 1762 var Jr. A. Heide gift med Maren Helene Morsin, Søn af A. Heide døde Aar 1764, 34 Aar gammel. – Hans Søn var Johan Heide, der først var gift med Kjöning Katrine Rustberg, og vanvittig Aar 1783, gift med Jørgine Christine Gjörtsdatter, Hennige Benzethe Fester. Ferdinand Anthon Dankholm, var Eier af Drönnes, ifølge Skjøde af 4de August 1767. Han var en Søn af Christopher Dankholm Kjöbmand i Bergen, der Aar 1754, blev gift med Maria Sofie Middelthun. Der-

Jensen Carlsen Bentzen Hvistrup, var en Gårdmand Marie
Hans Døde Aar 1804, 66 Aar gammel. Efter hans var hans Søn
Johan Christopher Carlsen Handelsmand i Brønnen. Han
blev først gift Aar 1793, med Elisa Bolette i Kold, og anden gang Aar
1806, med Charlotte Amalie Smidt, en Datter af Peder Smidt
og Marie Hornsyld, som bode paa Slottet i Hjørring hos
Johan C. Carlsen Død Aar 1847, 75 Aar gammel, og hans
Søn Georg Carlsen var Handelsmand i Brønnen efter hans
Georg Carlsen flyttede herfra til Kolds, hvor han Død
Aar 1863, efter at han havde solgt Handelsstedet Brønnen
til en Johan Olsen. Denne Død Aar 187. og Handelsstedet
Brønnen kjøbtes af Lars Skaar.

Bendstrup, fordum Hardstrup, af Skandinavisk Ord-
sted, som maa vide, at en Skov i Oldtiden blev kaldet
i en slig Betydning, der er beliggende paa denne Grund. Hvilken
han tilfor Religion Peder varet undersøgt, dog ikke tilgavns, men
antil Tegn ved man om.

Skorbrenig. Denne Gaard forekommer i en Rolle af
Aar i Forneje Aarhundrede, ogsaa under Titlen, som Skrivemaade for
Vatn Skibred, hvis som flere af Skibredets Landsbyer, hvor
bort her. Af Gaardens ældre Beboere, skal jeg nævne: en Thy-
mes i Skorbrenig, som herom Skifteds ved Aar 1667, at han har

belägligt forbedret sin fremtidende Gaard Skorbrenik, der er Mandal
pröb og Fredrikshald. Bemeldte Thomas i Skorbrenik, besinder
sig herved vedkommende for Vatne Kirke ved Aar 1671, da hans
Fader Peder, dette sig tilbage fra dette Vorgemaal formedelst Alders
dom. Allerede Aar 1680 forekommer en Ole Andersen,
Lavværge for Vatne Skibads og bud i Skorbrenik. Hans
Hustrue Aar 1723, 84 Aar gammel, Mette Hendriks, berettede Johan
ne, havde hun født 8 Børn, hvoriblandt Datteren Elsk, der Aar
1718, som Enke blev gift med en Christopher Knudsen Gening,
derligeledes forekommer som Lavværge for Vatne Skibads
og bud i Skorbrenik i mange Aar. Aar 1719, döde hans Hu
stru Elsk Olsdatter, Kun 21 Aar gammel, efter at hun havde født
hem en Datter Johanne, Aar 1721 (1721) gifte Hr Christopher Gening
sig 2den Gang med en Meget Kyndig Gerhardtte Mollberg, en Datter af
en Kunstdrejer i Norrejsund Hans Mollberg, Bemeldte Mo
rer Mollberg döde Aar 1739, 41 Aar gammel, efter at hun havde
født hem en Søn Knud, som döde 1734, ugift, og en Datter Elsk,
som ligeså döde ifra Barndom. Aar 1740 gifte Gening sig 3die Gang,
og dermed en Pige fra Nordland, ved Navn Anne Rask Agelds.
Christopher Gening döde Aar 1742, 71 Aar gammel, og hans
Hustrue Anne Agelds Datter Rask döde Aar 1787, 78 Aar
gammel, efterlatende sig 2de Sønner, nemlig: 1. Agel Rask

som forekommer som ovenstående Lovmand for Vedby Herred i nogle Aar omkring efter 1770. Han blev ogsaa i Korsør, imen Døde Aar 1789, Kun 39 Aar gammel. Hans Hustru Fru Ingeborg Simonsen efter 1792., da Amtet, i Anledning af et Skrivelse Prof. Magnus Falbe havde rettet til Forfatt i Korsør, de Lovmand Axel Rask var bortreist ex Reisi, og bare hans Hustrue og Tjener vare hjemme, for min, at Axel Rask var gift, men med hvem, vidste ikke. 2.de Sønnen Niels Rask, som kommer at handle paa Admiralitetet i Korsør, efter Broderen Død. Bemeldte Niels Rask blev først Aar 1769, og gifte sig i Aaret 1783, med ex Frøken Ingeborg Hanne Brenicke. Niels Død efter 1805 den 29de Novbr. 58¾ Aar gammel, og hans Hustrue Ingeborg Hanne Brenicke Død Aar 1811 63 Aar gammel, efterlader sig følgende Børn, nemlig:

1. Christopher Nielsen Rask, født blev først Aar 1784, og gift Aar 1812 med Frøken Elsa Kirstine Sophie Engerette, og bode som Overkrigskommissair paa bemeldte Korsør, havde 3 Børn, nemlig: 1. Nicolai, 2. Christian, 3....
2. Bertha Axeline Rask.
3. Johan Nielsen Rask.
4. Anna Nielsdatter Rask.

Skov. Mine Bønder Rainger til denne Gaard er i Mellemeyo.
Een Knud Olssen Skov Sido Aar 1720. 100½ Aar gammel.
Landmand Tid boer her een Ole Andersen Skov, en Aftling af
den ovennævnte Landmand Ole Andersen Skov. Landmand Ole
Andersen Skov, er Eier af een af Sro, Skreid og Øvrebrend Gjø-
stage, som i gamle Dage skal have været benyttet som Aller
Gjestehuus i den omliggende Kirkebøl samt Gaarden Vestre.
Ertrevang, er en Gaard beliggende paa vestre Side af Vatnesjø-
en, og Kolbergaa, forbi, at to Veie for Landet ligger nogle smaa
Steen, som i lang Vand rager op af Søen; Ertrevang Kaldt.
Aar 1586, Kjøbte een Bryniulf Thorkelsen Sido Gaarden i Skov-
je Eiger, 3 Mellegy Leie i Ertrevang, hvilke 3 Mellegy Leie
dan igjen solgte til Niels Olufsen paa Hellund i Vestre Eiger,
for 7 Daler i Sølv og andre gode Varer, o.s.v.: —
Aar 1618, solgte bemeldte Niels Olufsen den ovenmeldte 3 Mellegy i Er-
trevang til Anders Knudsen Elvestuen, og af Knud Nilsen Kjøbte
Bemeldte Anders Knudsen 1½ Mellegy, og af Hemming Nilsen ½
Mellegy i Ertrevang. Endelig Kjøbte bemeldte Anders Knudsen
Elvestuen af Jørgen Bryniulfsen Sido Gaarden i Vestre Mandlie og Ryning, deres tilkommende Odelsret til bemeldte
Gaard Ertrevang. Endelig eiede Kirsten Lauritz i Fjordsiden

4 Mollegs Leie i bemeldte Gaard Erbegang, som skeer Aar 161
forskjelle til bemeldte Anders Knudsen Selvester fra 24 Dale.
Ex. af Gaardens Erbegang nærmere i Skjødens, alle Elbehøi, er
Eier af de 2de overste norske Pergamentbreve fra Aar 1586 og
Aar 1618, hvorpaa forekommer Gaardens Kjøb og Forskjelle af Gaar-
den Erbegang. Afskrift af disse Breve i mine Brevsamling.
Helle. Aar 1854, ved at opfylge i Skjøde Mark til Gaar-
dens Jorde Gaard, ikke langt fra Siden, skjønnes som en ter-
melig stor Rundhøi, hvorpaa findes 3 Alen lange Grundmure,
eller rettere en Klynkirke, hvis 2de Sidestene, som den indvendi-
ge Side, have nydt Ildgiørn, i en forskjøbende Linie, den ligende
Rimmer. Da jeg kjendt dem, medtog Underretning om dette Sted,
indfandt jeg mig som Skjøde, for om muligt, at faae i Erfa-
relse hine Steen; men da disse bekjendte, at en fandt en Kjendsgj, at
et Par i Rundbuen blive Taleren, at transportere samme, bad jeg
begge disse Steen forskrevet tilbrede, at den Side af Gam-
me, hvor Figurene ere fundne, vender mod Syd, som et de ikke ere
udsatte for Veir og Vind, overladende til vore Antikvarer, at
afgjøre, om hine Skrifttræk ere Runer eller blot Natur-
spil.

Lungsetth, fordum Lungsotte. Gaard Jorde Gaards Bønder

finder større og mindre Rundhuuger, som man antager for
at være Gravhuuger.

Krogsetter. Jordum Sætter, er en Fjeldgaard, der ligger 1 Mil
fra Sveen i Vatnedalen. Efter Asbjørn Bolle Jordebog, gaar en
Arm af Fjorden fra Stegastad, gaarden Sætter, som da laa øde og ube-
boet, til Erkebiskopsstolen i Nidaros; senere blev gaarden optaget
til Brug og Behov af Hr. Herr, Vatne Kirke Bygmester, og er
gaarden opskaldt efter ham.

Aar 1850, den 18de Februar, begyndte Gaarden Krogsetter. Huse af
Sne og Klæfstene, hvoraf 12 Alenslange, 30 Stolper, 3 Døre
og 40 Smuger omkring.

Tilbeg og Aandekrigen.

Aar 1824, fortrak Sven Haraldsen O. Dunhaver Hus
fra i Brønnø. Foruden det beskjedige Bohave, nemlig kun samtlige
12 Huse Sengeklæder, Klæder, alt hans Eiendom, 40 Kroner Sølv,
der laa i Kjeldeen, blev der ogsaa en stor Del gamle Breve og
Papirer fra Sveen, tilhørende Sven Mathias Dunhaver; der ver-
serede med Mange Adelsætter fra Nabolaget, nylig vore afdøde og Døde,
og O. Dunhaver havde til sig alle Adelsætters Familiers Arkiv-
dokumenter, som havde for Efterslægten gik tabt.

Aar 1762 sik gift Mand, Peder Olsen Brønnøsund, Barn

med sin Husbuer Helvesyster, Ingeborg Hansdatter Gunnestad. Herfor sitte de begge endelig Langthingsdom der lød paa Skuero paa Bergenhus Lostbrev. Som et Exempel paa, at man i hin Tid, ikke forhastede sig med at afsige Dom i en saadan Creaturesag, skal jeg tilladet mig herved at meddele en Regning, hvorved Lensmanden i Vestre Nedre Hr. Aslak Bast tilregnede sig Godtgjørelse for bemeldte Peder Olsen og Ingeborg Hansdatter Arrest i Korskrog, medens de ventede paa Dom.

Beregning:

Aar 1762, den 8de Marts, kom bemeldte Delinquenter under Arrest hvor mig, hvor de vare lige den 20de Juli 1763, da de reiste til Langthinget i Bergen, som blev 1 Aar 3 Maaneder og 12 Dage 2den Ort og 4 S. paa Vogn, er for begge Personer 67 Rigsd: 16 Skilling. Aar 1763, den 10 August, kom de hjem fra Bergen og sad i Arrest til den 3 September 1764. Da de 2den Gang reiste til Bergen til Langthinget, som er 13 Maaneder, er 56 Rigsd: 1ste Ort 8 Skilling. Aar 1764, den 20de Oktober, kom de atter til hjemme fra Bergen, og blev de siddende i Arrest hvor mig til den 1ste Juni 1766, da de igjen reiste til Langthinget i Bergen, som er 19 Maaneder og 10 Dage, er 84 Rigsd: 2den Ort. Aar 1766, den 1 Juli kom de igjen fra Bergen, og blev siddende i Arrest hvor mig til den 18 Marts 1767. Da de igjen reiste til Langthinget i Bergen, som er

11te Maaneder og 8de Dage er 48 Rigsd: 3ort. Aar 1768 den 24de Maii Rom de tilbage fra Bergen, og blev fæstede hos mig til den 1ste August 1769, da de igjen reiste til Engelhuset i Bergen, for at gaae i Skuen paa Livstid, som er 14 Maaneder og 6 Dage. Fra disse 14 Maaneder fratages 12 Maaneder, som de fik i Arest hos Commandeur i Bergen, Carl Deichmann, men alligevel igjen 2 Maaneder og 6 Dage for Engelbrag, og den fulde Tid for Peder Olsen, som udgjør 21 Rigsd: 12 Skilling. Tilsammen, efter 2ort 4 Skilling pr: Dag den Sum 312 Rigsd: 3ort 16 Skilling. Skrevet den 4de November 1771.

Axel Rask
Commend.

En fattig Mand, som havde sine Gaarde i Birkevold i Vatne Sogn, da hands arbeidet Tungjern til vaaentrete Peder Olsen og Engelbrag Gangsten, maatte bie efter Arbeidslønnen for disse, i hele 17de Aar. Da han først efter 1779, fik Lønnen udbetalt med 2 Rigsd: 1ort 12 Skilling, efter at Fogd Mads Sivertsen tilskrev Amtet i den Anledning.-

Bemeldte Engelbrag Gangsten maa have været et udsprunget Skumfolk, da han i Fængslet i Bergen blev besvangret af en tyrsk Person, ved Navn, og gjorde Barsel i Fængslet i Skorbuig, og efter Hustrue gav Barnet, et Drengebarn, Navn.-

Her er Per Mor siden sendt sønder Skrivning af en Ager i Tendsyrd, 3 Gnew Skiøtebreve, som skeer, afskrift jeg ikke Kjøbt er, som jeg her indsendt til Skiødet i Bergen. De øvrige 2de Skiøtebreve, paa en Gaard, Thore Søsse, der ikke, i Handelen udliggende reiser til Bergen, saavit jeg i, med Løfte om at overlade dem til Skiødet i Bergen. - Item bemelte Gaard Tendsyrd, her vorder oplæst og yammer saakaldte Skillegang; at skrive Skoder med, af Eyetre, Rørstig udskrevet, som følgende Brev med hvorpaa Aarstallen Gnew Gregersd otter anno 1621. Jeg lod samme eftersende til Skiødet i Bergen.

Jeg her finder i en gammel Protokol, at Aar 1749. her Gaarden Tendsyrd laget Skade af Elvesyrn, saa ikke Skyld 6 Vager i Fiskers Lie, ikke opslaget, eller nedsat med 1 Vag. Denne Skyld nedsættelse maae jeg henvende vores paa en Kort Tid, da Gaarden Aar 1760 herede sin oprindelige Skyld igjen 6 Vager i Fiskers Lie

Skjønstad. Efter at mine Bemerkninger om Gaarden Skjønstad ere nedskrevne, her jeg overkommet følgende Brev. Som Provst Knud Knudsen Aarøen, paa sine Landbønders Vegne paa Skjønstad, her beklaget sig for Hr. Amtmanden, at Tiendeloves Befindene, skal være

bräkt Deres Gjerder og tilligemed tilsvarende Deres Jord og Skov,
net, til jeg de Handelsbe
r de Ulempter Deres Jorde
. Og om de sig nogen Ar
heve Rende formene, de
mtmænder og vil give Ver
ere dersom Indhold. De sig
er eller Jordbrug berette,
Hvilken Advarsel Lovs
Kommer den Dato herved at
Forsømte eller Formodelse
Ting ei indstrøm. Til
dste Besindelsestid ab lide

Andreas Hansson Möller
Fogd.

Skyldige Borgere Borgerbrev Lagen Hans Nilsson
Hans Borgerbrev i Byen Aar 1616 Hans nær
en Ole af Her Nils Hansson Skyttes Vidne
Byen, Kommand Christen Rhen underskrev
1594.

bruk sines Gjerder og tilbyr tilsynelatende sine Jord og Skog.
Hr. Amtmanden have resolveret, det jeg de Fendelvbes
Gjedder skal tilhøde, at de lader de Skynstew sines Jorde
kurt sennem med Rette er tilhøige. Og om de jeg nogen Ar-
rest og bedre Rettighed derfor at have Rund formene, de
Sagen at skone, hvorfor Hr. Amtmanden og vil give Ver-
fel, selv vil overvorende vore, med mere dersen Indhold, de jeg
vi med mere melde Skynstads Gjerder eller Jordbrug besatte,
for normere Rettens Kjendelse. Hvilken Kvorfor Lens-
manden Ole Anderson Skr, herved Kommer den Dato have at
forstondige, sene og sennem, for sines Forsvar eller Formodelse
med Gjerder Nedrivelse, til første Ting at indstrone. Til
yttermere Vaerneelse og den for ofte bedste Beskendelse at blive
Gulbrung den 8 Juno 1693.

Andreas Hansen Mölle
Foged.

Summa Rbd. ———————————

14/2 49 Till Samuel Jacobsen Alesund uppbar Rekning af 31te December f. Å. af 24de Januari d. Å. för Varor köpt af Lager till Hedgehem Bonde Carolius dotter Lille-Skjörstad ———————

Bilag N:o 16 af C. b. — Extract N:o 3

4/3 49 Till Alesunds Apotek för Medicamenter uppbur Rekning af 31te December 1848 ———

Bilag N:o 17. b. tillägnad de nu följande Räkenskaper från N:o 1:mo till 24:de

24/3 49 Lysfestningsbidrag för Jetmund Olsen Skjörstad hagen Barn Marie, för Lars Steneröen Ulvestad ———————————

Bilag N:o 18. b. Extract N:o 2

23/2 49 Uppbur Rekning af 2:dra December 1848 för ett par nya Kor, av Lovundsfjärdingen tillägnad Embetsläkaren i Romsdalen till Kongsbergen. Sara Olsdatter Hölsböe ———————

Bilag N:o 19. b. Extract N:o 3.

31/3 49 Lar ut Brokland till Kolbein Jörgensen Reigvamsgjärde uppbur Rekning af 8:de Januari 1849 ———————

Indlagt no.

	Spalter
Summen fra Folio 15 Tilbageført Summa	199
Tilgodeført	174
Besoldning	25

Regnskabet findes rigtigt og udfyldigt

Skive den 1te September 1849

Omkostninger . . . . . .

11/4 47 Saa Fuldmagt til Jetmund Barmeyer Werpe —
— 2da — til Thores Enke Ingeborg
Bilag № 36. 6 Extract № 46.
2da Saa en Kiøbekontrakt til Christi Eeg —
Samme Bilag, Extract № 46.
2da — til Sigrid Gjellevike, udstedt til Claus
Olsen Hellands —
Bilag № 37. 6. Extract № 46
11/4 47 Til Knud Svarets Aabenskab, Lagen og Klæder til
Peter Knudsen Barns Reise fra 1ste til 17de Juli
efter Regning af 30te October —
Bilag № 38. 6. Extract № 46
1/5 Til Martinus Pedersen for Maren Jacobs
datter Hanibalsøe Barns Klæder m. m.
efter Regning af 1ste November 1844
Bilag № 39. 6. Extract № 46.
29/5 61 Til Martinus Jørgensen Salgerihal for at
Saa 8½ Td Sæd Sara Olsdatter Hulsbøe Hartkorn 36
1 Saa ny 8½ Td Ragnhild Villumsdatter
Brusdal efter Regning af 29de Juni 1850 96
Bilag № 40. 6. Extract № 2 6.
7/6 61 Til Lagmand Anne Knudsdatter Grindvigs Om-